

Okul Öncesi Yazarlar Sitesi

www.okuloncesi.gen.tr

Editör

Alper Yusuf KÖROĞLU

2007

Çalışmalarımı hiçbir zaman desteksiz bırakmayan Okul Öncesi Akademik Bilgi Deposu (www.okuloncesiegitim.org) kurucusu Sayın Tamer UZUNER'e, faaliyetlerinden dolayı Happy Kids (www.happykids.com.tr) kuruluşu genel müdürü Sayın Ali ULUSOY'a, bilgilerini bizlerle paylaştıkları için tüm yazarlarımıza ve gizli kahramanlarımıza sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Alper Yusuf KÖROĞLU

Bu e-kitap sitemizin kuruluşundan itibaren yazarlarımızın köşelerinde yayınlanan yazılardan derlenerek oluşturulmuştur ve kaynak gösterilmeden herhangi bir alanda kullanılması yasaktır.

2007

Her Hakkı Saklıdır © okuloncesi.gen.tr

İÇİNDEKİLER

Tavuklar Kenara Cıvıvleri Horozlar Eğitecek	5
Ve Horozlar İş Başında	10
Cıvıvleri "SEVGİ" İle Yemleme "ZAMAN"ı	17
Çocuklarda "Tüketici Bilinci Eğitimi"	24
Öğretmene Mektuplar -1-	27
Okul Öncesi Çocuklarda Beslenmenin Önemi	35
Çocuk Öykülerinde Cinsellik ve Çocuklarda Cinsellik	39
Erken Sosyal Deneyimler: Ailede Bebek	47
Küçük Çocuklar İçin Drama	57
Fen Süreçlerinin Çocuklara Kazandırdıkları	62
Aile İçi İletişim	68
Okul Öncesi Dönemde Tuvalet Eğitimi	72
Okul Öncesinde Bilgisayar Destekli Eğitim Programları ve Nitelikleri	76
Çocuklarda Cinsel Eğitim Nasıl Olmalı	83
İki Vaka ve Uyum-Davranış Bozukluğu: Çalma	87
Ben Bir Öğretmenim	96
Televizyon ve Çocuk	99

Çocuğun Sosyal Gelişiminde Oyunun Önemi	103
Okul Öncesi Eğitimde Erkek Öğretmenin Rolü	110
Boşanma ve Çocuk	115
Okul Öncesi Dönemde Renk Kavramı Öğretim Aşamaları	118
Aile Çocuk İletişimi ve Etkin Dinleme	124
Aileye Yeni Bir Bebeğin Gelmesi	130
Aramızdaki Fark	134
Ben Her Şeyi Senden Öğrendim	139

Bu e-kitapta bulunan yazılara ve daha fazlasına ulaşmak için lütfen sitemizi ziyaret ediniz...

www.okuloncesi.gen.tr

TAVUKLAR KENARA CİVCİVLERİ HOROZLAR EĞİTECEK

**Analar büyüttü, analar yürüttü ve babalar
eğitiyor...**

- Delikanlı sen hangi bölümü kazanmıştın?
- Hocam ben okul öncesi öğretmenliğini kazandım.
(“hocam” çünkü bu diyalog yıllardır öğretmenlik yapan biriyle yaşanıyor.)
- (Yüzde şaşkın bir ifade) Anaokulu yani?

- Tam olarak sayılmaz ama öyle de denebilir.
- (Yüzdeki şaşkın ifade iyice artar) Ya oraya erkekleri de mi alıyorlar?
- ???

Evet, yukarıdaki diyalog oldukça komik gelebilir. Belki siz de “hoca” ya hak verenlersinizdir. Çünkü bizim toplumumuzda öyle bir anlayış var ki anlayamadım gitti. “Anaokullarında erkekler öğretmenlik yapamaz ve yapmamalı!”. Peki ya neden, neden yapamaz veya neden yapmamalı? “Yapmamalı, çünkü adı üstünde ‘anaokulu’ annenin verdiği eğitimi verecek, erkek öğretmen bunu nasıl yapsın. Erkek, çocuk eğitiminden anlamaz. Erkeğin işi çocuk bakmak değil çalışıp evine ekmek getirmektir.” (Umarım sizde bu düşünceyi savunanlardan değilsinizdir.) Peki erkek öğretmenlerin görev yapması içinde “baba okulları” mı olmalı?

Peki, neden ülkemizde okul öncesi eğitim kurumlarının başına “ana” sözcüğü getirilir. Yani gerçektende “anaokulu” dendiğinde vurgulanmak istenen

“anneninin verdiği eğitimi vermeye çalışan okul” ifadesi midir? Çok merak ediyorum acaba kaç kişi bu kullanım şeklinin başka bir ifadesi olabilir mi acaba diye düşündü. Tamam, şu yadsınamaz bir gerçek: genel olarak kültürümüzde bu yaş aralığındaki çocuklar anneleriyle beraberdirler. Peki, bu gerçeği gerçek yapan yine bizim yanlışlarımız değil midir? Neden baba çocuk eğitimi konusunda pasif durumdadır?

Şimdi tüm bu soruların cevaplarını vermeye çalışalım.

Hep söyleriz ‘okul öncesi dönem yani 0–6 yaş aralığı bir insan için en önemli evredir, bu zaman aralığında insan kişiliği bir şekil kazanır ve bu dönemdeki eğitimde yapılan yanlışlıklar telafisi imkansız denebilecek derece zor problemler doğurabilir’ diye. Yani demek istediğimiz bu dönem insan yaşamının temelini oluşturur ve bu dönemde verilen eğitim temel eğitimidir. İşte sözlüğü açıp baktığımızda görüyoruz ki “ana” sözcüğünün anlamlarından biri de “temel” dir. Yani “anaokulu” derken aslında ifade edilmek istenen

annenin verdiği eğitimi veren okul değil insan için temel olan eğitimin verildiği okuldur.

Eğer biz hala bu ifadeyi annenin verdiği eğitimi veren okul olarak algılıyorsak üzülererek söylüyorum bu bizim kültürel bir ayıbımızdan başka bir şey değildir. Çünkü böyle algılamamızın tek sebebi çocuğu eğiten tek kişinin anne olduğunu düşünmemiz, babayı ise sadece evin otorite kurucusu ve geçim kaynağı düzenleyicisi olarak görmemizdir. Ama çocuk eğitiminde babanın da rolü bir anneninki kadar büyüktür. Çünkü erkek çocuklar bu yaşı döneminde cinsiyetlerinin farkına vardıklarından dolayı kendilerine model alacak birini ararlar ve kendisine en yakın erkek olan babayı model almaya başlarlar. Aynı şekilde bir kız çocuğu da babasına en az annesi kadar düşkündür ve onun sevgisine, bir çift güzel sözüne ihtiyacı vardır. Bence çocuk eğitmek bir erkek için çok mutluluk verici bir sorumluluktur. Çünkü sonuçta kendi kanından, kendi canından bir insan; değilse bile ileriki yıllarda kendini temsil edecek bir insan yetiştirilmektedir.

İşte erkeklerin okul öncesi öğretmenliği yapamayacağı düşüncesi bizim aklımıza bu sorunlardan dolayı yerleşiyor. Ümit ediyorum bu düşünce yavaş yavaş yerini erkeklerinde en az bayanlar kadar başarılı şekilde okul öncesi öğretmenliği yapabileceği doğrultusunda değişir. Ama 2004-2005 Türkiye okul öncesi istatistiklerine baktığımızda yirmi iki bin otuz öğretmenden sadece bin yüz seksen öğretmenin erkek, geri kalan yirmi bin sekiz yüz elli öğretmenin ise bayan olması erkeklerinde başarılı olacağı gerçeğini kabullenmemizi biraz zorlaştıracak gibi.

Biliyoruz ki çocuklar bebekliklerinden itibaren tüm gelişimlerini model alma yöntemiyle sürdürürler. Bu gelişimlerin en önemlilerinden biriside cinsel kimlik gelişimidir. İşte bu noktada çocuklar cinsel kimlik gelişimlerini, kendilerine en yakın kişiden taklit yoluyla edinirler.

Ülkemiz şartlarında çocuklar genel olarak ilk yıllarını annenin yanında ve onun gözetimi altında geçirirler. Çocuklarda cinsel gelişim ortalama 3 yaşlarında başlar. Yani bu döneme kadar çocukların kiminle zaman geçirdiği cinsel gelişim yönünden pek önemli değildir ve 3 yaşına kadar bu durum normaldir. Fakat sonrasında ise kız çocuklar anneyi, erkek çocuklarda babayı taklit ederek içinde buldukları fizyolojik durumu kişiliklerine oturturlar. Bu kimliği, anne modelinin sürekli göz önünde oluşu nedeniyle kız çocukları, kısıtlı bir zaman diliminde baba modelini görebilen erkek çocuklarına oranla daha çabuk kazanmaktadırlar. Dolayısıyla örnek ebeveyn yoksunluğu yaşayan bir çocuğun bu gelişim evresini gerçek manada tamamlayamaması, ilerleyen yıllarda çeşitli psikolojik

sorunlarla karşılaşması kaçınılmazdır. Elbette ki bu gelişim döneminde yalnızca baba erkek çocukla anne de kız çocukla ilgilenmelidir düşüncesi de yanlış olur çünkü kız çocukları babayla etkileşime girerek karşı cinsi öğrenmektedir, bu nedenle onlarda en az erkek çocukları kadar babalarına ihtiyaç duymaktadırlar.

Son zamanlarda geçerliliğini iyice kaybetmeye başlayan “Baba çocuğunu sevdiğini asla hissettirmemeli çünkü şımarabilir, baba evin otorite kurucusu olduğu için çocuk ondan korkmalı...” düşüncesi gerçektende çocukların ruhsal gelişimini olumsuz yönde etkilemekteydi. Çünkü baba, çocuğun gözünde bir babadan çok ulaşılması zor ve korkulması gereken tehlikeli bir birey olarak görünmekteydi. Aslında bugünün birçok babası da kendi babalarından aynı şeyi görmüşlerdir. Babalar çocuklarının kendisine ihtiyaç duyduğunu bilmelidir. Bir babanın çocuğuna verebileceği en güzel anlamlı hediye çocuğuna ayıracağı zaman ve aslında içinde var olan ama dışa vurmaya korktuğu, ona karşı beslediği sevgiyi çocuğuna hissettirmesidir. Unutulmamalıdır ki toprak suya ne kadar muhtaçsa

çocukta babaya o kadar muhtaçtır. Öyle ki bu muhtaçlık kendisini, hasta yatağında yatan bir çocuğun babasını yanı başında görmesinin çocuğa uygulanacak tıbbi müdahaleden daha etkili olması, şeklinde göstermektedir. Çünkü babası yanındayken bir çocuk, emniyette olduğunu ve korunduğunu hisseder.

Hazır bu konu açılmışken sizlerle bir anımı paylaşmak istiyorum. Bundan birkaç sene evvel geçirdiğim talihsiz bir kaza sonucunda uzun bir süre hastanede yatmak zorunda kalmıştım. Hastanenin farklı bir ilde bulunması ve babamın yürütmesi gereken bir işi olması nedeniyle annemin refakatinde bulunmaktaydım ve babam ancak hafta sonları beni ziyarete gelebiliyordu. Annem, belki de birçok annenin çocuğuna göstermeyeceği şefkat, ilgi ve sevgiyle tedavim boyunca benim sıkıntımı çekti. İçinde bulunduğum durum itibariyle hareket kabiliyetinden tamamen yoksundum ama hafta sonlarının gelişiyle babamı odanın kapısında gördüğüm anda o tüm hareket kabiliyetinden yoksun, günlerdir yatağında öylece yatan ben birden bir aslan kesilirdim, sanki kırk yıllık sporcuymuş gibi. Çünkü

babamın gelişi ve onu yanımda görmem bana tarifi imkansız bir mutluluk ve kuvvet verirdi. İşte bu noktada annemin verdiği tepki tüm durumu özetler nitelikteydi: “Bizim çocuklar böyledir. Babalarını gördükleri zaman hiç bir şeyleri kalmaz, hemen iyileşirler.” Ama eğer ki annem olmasaydı ben şimdi sağlığıma yeniden kavuşmuş olmanın mutluluğunu yaşayamayacaktım. Buradan çok değerli anneme ve babama sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum...

Görüldüğü gibi anne ve babanın çocuklarının üzerindeki etkileri birbirinden çok farklıdır. Ne baba olmadan yalnızca bir anne, nede anne olmadan yalnızca bir baba bu görevi tek başlarına üstlenemezler. Biraz önce paylaştığım olayda ben bir genç niteliğini taşıyabilecek yaşta olmama rağmen baba etkenini böyle yaşamaktaydım. Değil ki bir çocuk için babanın ne kadar önemli olabileceğini varın siz düşünün. Yazımıza kaldığımız yerden devam edelim.

Babanın, çocuk eğitiminde etkin bir rol alışı anne-çocuk arasındaki ilişkiyi en olumlu düzeye getirmekte ve

eğer var ise aradaki çatışmalara bir son vermektedir. Çünkü anneye yüklenen sorumluluklar büyük oranda azalmakta ve içinde bulunulan durumlarda daha sağlıklı kararlar vererek çocuğun istekleri doğrultusunda onu mutlu etmeye daha meyilli olmaktadır. Eğer anne ve baba arasındaki ilişki daima çatışmalar içinde geçiyorsa, bu durum babanın çocuk eğitiminde etkin bir rol almayı sorununu beraberinde getirir. Böyle bir durumda çocuklar üzerindeki baba boşluğunu anne, bu rolü yüklenerek gidermeye çalışmaktadır. Bu da çocuğun gözünde annesinin her işine karışan biri olmasına neden olarak çocuğun bağımsız bir kişilik geliştirmesini önlemektedir.

Yapılan araştırmalar baba sevgisi görmüş çocukların, ilerleyen hayatlarında toplum içerisinde sosyal ve uyumlu bir kişiliğe sahip olduğunu, liderlik vasfı taşıdığını ve kişilerle sağlıklı ilişkiler kurabildiklerini ortaya koymaktadır. Tüm bunları göz önünde bulunduracak olursak çocuk eğitiminde babanın tartışılmaz bir öneme sahip olduğu fikrini benimsememiz gibi bir durum söz konusu olmamalıdır.

Yazımıza Sunay AKIN'IN Kırđığımız Oyuncaklar adlı kitabından bir paragrafla başlamışık hatırlıyorsanız. Belki bazı babalar bu söze alınmış olabilirler ama o babalar bu satırları okuyabildikleri için şükretmelidirler çünkü bu onların hala hayatta olduğunun bir göstergesidir. Çocuğunuzla atçılık oynamak için pekte geç kalmış sayılmazsınız. Unutmayın ki kız çocukları da en az erkek çocukları kadar severler babalarıyla atçılık oynamayı. Lütfen çocuklarınız için yaşayan ölümler olmayın ve onları koğu takımlarıyla hayatın ortasında bir başlarına bırakmayın.

CİVCİVLERİ “SEVGİ” İLE YEMLEME “ZAMAN”I

Analar büyüttü, analar yürüttü ve babalar eğitiyor...

Adam, yorgun vaziyette işten döndüğünde, 6 yaşındaki oğlu yanına yaklaşmış sormuş;

- Baba, saatte kaç para kazanıyorsun?

- Git oğlum, zaten akşama kadar çok yorulduğum. Hadi odana...

- Babacığım lütfen...

- Peki mutlaka öğrenmek istiyorsan 20 dolar.

- Tamam babacığım, peki bana 10 dolar borç verir misin?

- 10 dolar senin için çok para, kimbilir gereksiz neler alacaksın. Hadi odana git ve kapını kapat.

Çocuk, boynunu büküp, sessizce odasına gitmiş. Aradan biraz zaman geçmiş, adam çocuğa ne için istediğini bile sormadan sert davrandığına üzülmüş ve çocuğun odasına gitmiş;

- Al bakalım istediğin 10 doları. Biraz önce çok yorgundum, konuşacak halde değildim, demiş.

Çocuk, dinlemeden 10 doları almış ve sevinçle haykırmış;

- Teşekkürler babacığım.

Sonra, bir kutunun içindeki buruşuk paralarını çıkarmış, saymış ve babasına doğru bakmış. Baba sinirli bir şekilde;

- Paran olduğu halde niye benden para istiyorsun?

diye bağırdığında, çocuk;

- Ama yeterince param yoktu.

demiş ve babasının gözlerinin içine bakarak, elindeki paraları uzatmış;

- Babacığım, işte sana 20 dolar, bir saatini alabilir miyim?..

Bir an için şunda çalıştığınız işten emekli olduğunuzu ve yaşınızın da oldukça ilerlemiş olduğunu düşününün (Ki zaten bu şartlarda bir işten emekli olduysanız yaşınızda oldukça ilerlemiş demektir). Yani iyice yaşlandığınızı gözünüzün önüne getirin. Şöyle bir dönüp geçmişinize baktığınızda, eski günlerdeki gibi genç bir baba olduğunuz anlara geri döndüğünüz zaman acaba o güzelim yıllarınızı; kendinizi işinize iyice kaptırıp, daha çok çalışarak ve daha çok para kazanarak mı geçirmeyi düşünürdünüz, yoksa o yıllarda gerektiği kadar zaman ayırmadığınız için sonradan çekmiş olduğunuz vicdan azabını ve yaşamış olduğunuz zorlukları ortadan kaldırmak için çocuklarınızla geçirmeyi mi? Birçoğunuzun düşünde çocuklarınızın paradan daha değerli olduğunu görür gibiyim. O halde biraz önce hayalinizdeki geç kalınmışlığı gerçekten yaşamamak için şimdi civcivleri “SEVGİ” ile yemleme “ZAMAN”ı.

“Çocuklarınıza yeteri kadar zaman ayırıp, onlarla ilgileniyor musunuz?” diye bir soru soracak olsam sanırım bir çoğunuzun vereceği cevap aynı olacaktır: “Elbette çocuklarımızla ilgileniyor, onların ihtiyaçlarını

karşılıyor”. Fakat ne hikmetse babalar üzerinde yapılan çeşitli araştırmalar maalesef bizleri hiç de hoş olmayan sonuçlarla karşılaştırıyor. Örneğın araştırmanın birinde babalara yöneltilen “Çocuklarınızla birlikte günde ortalama olarak ne kadar zaman geçiriyorsunuz?” sorusuna babaların vermiş olduğu yanıtların ortalaması 15-20 dakika arasında değişmektedir. Fakat araştırmacılar tarafından bu yanıtı veren babaların üzerine yerleştirilen kayıt cihazlarından çıkan sonuçta ise bir gün içerisinde 10-15 saniyelik 3 periyottan oluşan toplamda ortalama 40 saniyelik bir birlikteliğın olduğu saptanmıştır. Bu 40 saniyelik zaman dilimi içerisinde geçen sürede ise alınan kayıtlarda, babaların en çok “Ödevlerini çabuk bitir.”, “Erkenden uyu.” gibi birkaç kelimeden oluşan, kesin emir cümleleri kullandığı görülmektedir Umarım bu portrede kendinizi görmemişsinizdir.

“İyi ama biz zaten onların geleceği için sürekli çalışıyoruz. Sırf onlar maddi olarak sıkıntı çekmesin, refah bir ortamda büyüsün ve bizde onların her istediklerini gerçekleştirelim diye çok çalışıyoruz. Bu

zamanda para kazanması kolay mı? Çok çalışmaya aş da yok, iş de ve haliyle parada yok. Para yoksa gelecek hiç yok...” dediğinizi duyar gibiyim. Elbette çok haklısınız, bu zamanda para kazanmak ve bir evin sorumluluğunu taşımak oldukça külfetli bir iş. Ama farkında olmasanız da kendinizi baba olmaya kabul ettiğiniz gün bu külfetin tamamını kabullendiniz. Çok yoğun şekilde çalışan, oldukça meşgul bir baba olabilirsiniz. Bu meşguliyetin içerisinde aynı zamanda da çocuğunuza olan sevginizi de göstermek istersiniz. Fakat bu sevgi gösterisi çoğunlukla sürekli para ile doldurulan küçük ceplerden veya alınan yeni bir oyuncaktan bir adım öteye gidemez nedense. Bu durumda çocuğunuzun gözünde siz “Banka Baba” şeklini alırsınız. Yani yalnızca çocuğun maddi ihtiyaçlarını karşılayan, çocuğa sosyal ve duygusal alanda hiçbir etkisi olmayan görünmez bir banka baba. Fakat unutulmamalıdır ki çocuklara olan sevgi para ile değil “ZAMAN ile gösterilir.

Çok yoğun bir çalışma temposuna ve oldukça kısıtlı boş zamana sahip ve bu boş vakitlerinizi de yoğun çalışma

temposundan sonra yaşamış olduğunuz ruhsal yıpranmaları düzeltmek için kendinize ayırıyor olabilirsiniz. Siz bu durumda çok meşgul baba rolünü üstlenmiş bulunmaktasınız. Ama fazla vakit kaybetmeden çok meşgul babalıktan esnek babalık rolüne geçmelisiniz. Çünkü çocuklarınızla birlikte geçireceğiniz her vakit onların ruh sağlığını olumlu yönde etkileyecektir.

Peki esnek baba kimdir?

Esnek baba; dürüst, birlikte zaman geçiren ve karşılıklı saygı noktalarının birleşmesiyle oluşan sevgi üçgeninin tam ortasında çocuklarını kucaklayan babadır. Esnek baba rolünü örnekleyecek olursak, eğer bir baba; ofisinde yoğun şekilde çalışmak zorunda kaldığında çocuklarını ofisine çağırıyor ve kendisi çalışırken onların yanında bulunmasından çok büyük zevk aldığını çocuklarına hissettiriyorsa, 60 dakikalık halı saha maçının 30 veya 45 dakikasını oynuyor geri kalan zamanı çocuklarına ayırıyorsa, hafta sonları katılması gereken toplantılara veya farklı davetlere çocuklarıyla birlikte gidiyorsa...

esnek baba olma yolunda çok büyük adımlar atmış demektir. Bu durumda çocuklar meşgul babalara karşı düşündüklerinden daha farklı olarak; “Babam oldukça meşgul olabilir ama ben de onun hayatında büyük bir yere sahibim, babam bana değer veriyor ve beni seviyor, bu sevgisini de bana bunca işinin arasında az da olsa zaman ayırarak gösteriyor...” düşüncesini özümseyecektir. Belki çok büyük sorumluluk gerektiren işlerle uğraşıyor olabilirsiniz. Belki bir bilim adamısınızdır, belki de bir mimar, kim bilir belki de bir yazar. Ne olursa olsun her durumda bu insanlığa çok mükemmel bir eser kazandırmak ve isminizi yaşatmak için uğraşıyorsunuzdur. Fakat biliniz ki bu evrene kazandırabileceğiniz en büyük eser çocuklarınızdır.

Unutmayınız; yarın çocuklarınızın anılarında olmak istiyorsanız, bugün yanlarında olmanız gerekmektedir...

SAYGILARIMLA...

Alper Yusuf KÖROĞLU

Okul Öncesi Yazarlar Sitesi Editörü

www.okuloncesi.gen.tr

ÇOCUKLARDA ‘TÜKETİCİ BİLİNCİ’ EĞİTİMİ

En uygun fiyata en kaliteli ürünleri maksimum fayda ile tüketebilmek için ‘tüketici bilinci’ne sahip olmak gerekir. Bilinçli tüketiciler, satın aldıkları ürünlerin kullanımı ile ilgili ne kadar sağlıklı bilgiye sahip olur ve bunu sonraki nesle de öğretirse bundan hem üretici, hem tüketici hem de devlet fayda sağlar.

Murat, marketten annesinin isteği üzerine bir paket bisküvi almıştır. Eve döndüğünde annesi Murat’ın marketten yırtık pakette, son kullanma tarihi geçmiş ve pahalı bir bisküvi aldığını görür. Bunun üzerine annesi Murat’tan bisküviyi iade etmesini ister ve dikkat etmediği için oğlunu suçlar. Ama o güne kadar bir ürünü satın alırken nelere dikkat etmesi gerektiğini de oğluna anlatmamıştır.

Çocuklar, kaliteli ile kalitesiz ürünleri, ucuz ve pahalı malları birbirinden ayıramazlar. Onları bu konuda

eğitmek gerekir. Çocuğa alışveriş sorumluluğu vermeden önce onu bilgilendirmek çok önemlidir. Biz, alışverişi her hafta tekrarladığımız için bazı davranışlarımız alışkanlık haline gelir. Yanlış davranışlarımızı değiştirmekte de zorlanırız. Oysa küçük yaşta öğrendiklerimizi hayatımız boyunca uygularız. Çocukları alışverişe götürmeden önce her noktaya dikkat etmek gerekir. Çünkü çocuk, bizde gördüğü davranışları aynen tekrarlar.

Alışverişe çıkmadan önce çocuğunuzla birlikte bir alışveriş listesi hazırlamalı ve bunu yaparken gereksiz ihtiyaçları olabildiğince listeye eklememelisiniz. Çocuklar her gördüklerine ilgi ve istek duyacakları için liste ile yapılan alışverişlerde önemsiz ürünlerin alınması engellenmiş olur. Önünüzde duran A,B ve C markalı margarinler arasından B markalı margarini tercih ettiyseniz hemen orada niçin böyle bir tercih yaptığınızı çocuğunuza anlatın. Son kullanma tarihi, kalitesi, fiyatı, garantisi gibi noktalara dikkat ettiğinizi kısaca özetleyin. Kasaya ödeme yaparken mutlaka fiş ve fatura isteyin. Satıcının fişi ya da faturayı çocuğa vermesini sağlayın.

Fatura ve fiş almanın ülke ve sizin için nasıl ekonomik sonuçlar doğurduğunu anlatın. Bu konuda sivil toplum, devlet ve özel kuruluşlar tarafından pek çok kitap yazılmıştır. Beraber bu kitapları okuyun, kuruluş ve merkezleri ziyaret edin.

Tüketicilerin hakları ve ödevleriyle ilgili kaynaklar oldukça çeşitlidir. Tüketici Hakları Merkezi, Tüketici Bilincini Geliştirme Derneği, Tüketici Şikâyetleri Merkezi, Tüketiciyi Koruma Derneği, Tüketici Raporu, Tüketiciler Birliği, Tüketici Konseyi gibi kuruluş ve merkezler de tüketicilerin bu konuda bilinçlenmesi için çalışmaktadır. Bilinçlenmeye önce kendimizden başlarsak, çocukların da bizim davranışlarımızdan olumlu yönde etkileyeceğini göreceksiniz.

mustafaoguz_ank@hotmail.com

Mustafa OĞUZ
YENİASYA GAZETESİ EĞİTİM SAYFASI
EDİTÖRÜ
OkulÖncesi.Gen.Tr Profesyonel Bakış Köşesi

ÖĞRETMENE MEKTUPLAR -1-

Yakında öğretmen olacaklara,

Merhaba ellerinizden öpmeye hazırım sevgili arkadaşlarım. Öğretmen olacaksınız ya, bildiklerinizi çocuklarımızla paylaşacaksınız ya, şimdiden teşekkür ederim.

İnsan üniversite öğrencisi iken başında bulutlar dolaşır ya, benim de dolaşırdım. Koskoca üniversite öğrencisi

olmak kolay mı elbette değil. 40-50 dersin koca koca kitaplarını bitirmekten bahsediyoruz... Kampüs yaşamının herkesi cezbeden büyüü.

Üniversiteye kaydımı yaptırdıktan sonra dersler için yola çıktığımda 23 Eylül 1977 tarihi imiş öyle not düşmüşüm o zamanlar tuttuğum günlük defterime. Sahi sizler o zaman yoktunuz değil mi daha! Anne ve babalarınız da kimbilir daha evlenmemişlerdi, siz belki de onların hayallerinde vardınız...

Hele üniversiteyi bitirip de liseyi okuduğun şehre döndüğünde ne havalı olur insan bilirim... Sanki insanın alnında “BURADA ÜNİVERSİTE BİTİRMIŞ BİR ADAM VAR” diye yazılıymışcasına gezersin caddelerde. Hiç kimsenin umurunda olmadığını anlamak için biraz gezmek yeterli gelir. “Kendi masal aleminde bir ejderhadır karınca!” diye yazan şiir kitabı henüz değmemiştir senin eline.

Sonra anlarsın, okulun yeni başladığını, artık birinci, ikinci vize yoktur. Her gün yeni bir sınav vardır,

sınavlardan kurtulduk diye sevinmenin de boş olduğunu anlarsın.

Yoooo sizi karamsarlığa itmek değil amacım, ben umuttan yanayım, sevgiden yanayım, ışıktan yana. Nasıl derim “Hayat zor” diye size. Hem siz kendiniz deneyimlemediğiniz sürece öğrenmenin tam gerçekleşmeyeceğini zaten bilmiyor musunuz? Ben size hayatın zor ya da kolay olduğunu söylesem de söylemesem de değişen bir şey olmayacak. İlle bir şey söyle demediğinizi bilerek şu saptamayı yapmama izin verirsiniz değil mi? “Her zorluğun bir fırsatlar kümesi içerdiğini öğrendim”

Sizlerle zaman zaman paylaşımlarım olacak, elbette umurunuzda olursa. Umurunuzda olmazsa, olsun ben yine yazmaya devam edeceğim. Yazmak insanın kendine yönelik yolculuğudur kimbilir.

DEVAM EDİYOR...

Ne demek şimdi bu “devam ediyor” yazısı... Devam eden yaşamın kendisi benim yazdıklarım değil sevgili öğretmenim. Sizlerden öğrenecek çok şey olduğunu ve sorularımın yanıtlarının sizde olduğunu biliyorum. Sorular soracağım yanıtı gelmese de. Sorularınızın çoğalmasına katkı olursa mutlu olacağım çünkü sorular varsa yanıtlar da olacak.

İyi bir öğretmen olmak için yaşam boyunca öğrenci kalmayı seçeceksiniz siz de değil mi?

Hangi düşüncede olursanız olun, hangi takımı tutuyorsanız tutun, diğerlerinin de yaşama hakkına saygı duyacaksınız değil mi?

Okumak sadece ders kitaplarıyla sınırlı kalmayacak sizde de sanıyorum.

Eğitim vereceğiniz her bir çocuğun en büyük öğretmeniniz olacağını unutmayacaksınız değil mi?

“Gemisini kurtaran kaptandır”, “Bana dokunmayan yılan bin yaşasın!”, “Bal tutan parmağını yalar” diyen atalarımız yerine başka atalarımızı dinleyeceksiniz değil mi?

Kendinizi bu dünyaya o çok kutsal görevle, öğrenmek-üretmek-paylaşmak-yaşamak-yaşatmak la ödevli kılacaksınız değil mi?

Hayran olduğunuz zaman hayranlığınızı, beğenmediğiniz zaman beğenmediğinizi dile getireceksiniz değil mi?

Kendinizin de çok önemli olduğunu unutmadan diğer önemlilerle bir paydaşlık kuracaksınız değil mi?

İyi bir eğitimcinin eğiteceği tek ve en önemli kişinin kendisi olduğunu hep anımsayacaksınız değil mi?

Salt para için değil de, yaşama anlam katmak, sizlerden de bir şeyler kalması için çaba göstermek için çalışacağınıza inanabilir miyim?

Evet sizden öğrenilecek çok şey var ve ben öğrenciniz olmaya hazırım.

“Merhaba Ali bey, nasılsınız? Ben sizi yine rahatsız ediyorum ama size danışmak istedim. Dil kursuna gideceğim hocam da İngilizce üstüne hangi dili öğrenmem iyi olur sizce ? Fikir verirseniz çok sevinicem hocam teşekkür ederim....”

yazan bir mail aldım bugün bir ODTÜ Okulöncesi öğretmenliği öğrencisinden henüz yanıt vermedim. Vereceğim yanıtı merak edenler için yazıyorum:

“Beden dilini öğren öğretmenim”

Henry Ford’un çok önemseydiğim bir özdeyişi vardır: “Bir araya gelmek başlangıçtır, bir arada durabilmek ilerlemedir, birlikte çalışmak başarıdır.”

Evet umarım başlangıcını yaptığımız birlikteliği sürdürür ve başarıya birlikte ulaşırız. Başarının sadece para olmadığını söylüyorsunuz değil mi, size yürekten katılıyorum. Sıradan, güzel insanlar var çevremizde... İşini çok seven, inanarak yapan, yüreğini koyan insanlar. Kimsenin tanımadığı hemen yanibaşımızda duran, farketmediğimiz güzel insanlar...

Belki onlar bir kafede çaycı, bir ayakkabı boyacısı, bir polis, bir doktor, bir hemşire, bir otobüs biletiçisi, bir simitçi, bir eczacı kalfası, bir hakim, bir avukat, bir mühendis, bir İşte öğretmen arıyordunuz değil mi işte yazdım bazılarını benim öğretmenlerim onlar da. Onlara benden selam söyleyin olur mu? Bu tanımlamaya siz de girdiğinizi düşünüyorsanız, kendinize de benden selam söyleyin.

Dört yıllık lisans eğitimi önemsiz mi, çooooook önemli.... Dört yılın yetmediğini deneyimleyecek sırası geldiğinde benim öğretmenim de...

Ellerinizden öperim. Siz de minik öğrencilerinizin ellerini öpün, onların karşısında giysinize çeki düzen verin, düğmelerinizi ilikleyin. Onların karşısında ayağa kalkın diye rica etsem...

Eee, işte yaşlanmak belki de böyle bir şey arkadaşlar, çok konuşuyor ve herşeyi bildiğini düşünüyor insan.

Bugün seksen yaşını geçmiş gençlerle birlikteydim bir toplantıda, ne mi konuştuk? Haydi bir sonraki seferlere kalsın... Umutla, mutlulukla, sevgiyle kalın! Sevdiğiniz sizi sevmiyor mu, sevginize karşılık alamıyor musunuz? O halde şiir okuyun, yalnız olmadığınızı göreceksiniz belki de.

Hoşgeldiniz... 25 Ağustos 2006

Av. Ali Ulusoy

www.happykids.com.tr

info@happykids.com.tr

OkulÖncesi.Gen.Tr Umut Bahçesi Yazarı

OKUL ÖNCESİ ÇOCUKLARDA BESLENMENİN ÖNEMİ

İlk yaşını dolduran çocuk artık giderek bağımsızlık kazanmaya başlayan bir birey haline gelir. Bu gelişme ve bağımsızlık kazanma sürecinde çocuğun beslenme alışkanlığı ve yeme davranışı özellikle anne ve babanın beslenme alışkanlıklarından etkilenir.

Oyun çocuğu döneminde çocuk kendisine sunulan besinleri yer. Anne, baba, ebeveynler veya bakıcıların yemek seçmeleri ve beslenme alışkanlıkları bu dönemde

çocuk tarafından taklit edilir. Bu nedenle çocukların beslenme alışkanlıkları anne, babadan ayrı düşünülemez ve bu dönemde çocukların beslenme alışkanlıkları ve deneyimleri yetişkinlik yaşamında ki beslenme modelini oluşturur.

Anne, babaların yemek yedirmek için çocuklarına aşırı ısrarlı davranışları, cezalandırma, ödüllendirme gibi yöntemlere başvurmaları, bilinmelidir ki çocuğun yeme alışkanlıklarını olumsuz etkiler.

Çocukta ilk öğrenme etrafını, yakın çevresini taklit etme eğilimiyle başlar. Oyun çocuğu için yemek yeme alışkanlıklarının aile sofrasında başladığını düşünürsek, anne, baba ve ebeveynlerin yedikleri, sevdikleri besinlere karşı istek, onların sevmediği besinlere karşı tepki geliştirecektir.

Bu nedenle besinlerin taze, doğal, mümkünse mevsimine uygun tüketilmesine özen göstermeliyiz. Besin çeşitlerine ve çeşitliliğine özen gösterilmelidir.

Çocuğun büyüme ve gelişmesini tamamlayıp, sağlıklı bir birey olarak yaşamını sürdürebilmesi için, tüm besin gruplarından besinlerin porsiyon ölçülerine göre tüketilmesi gerekmektedir.

Oyun çocuğu döneminde çocukların besin tüketimleri günden güne değişmekle birlikte, aynı gün içinde farklı öğünlerde tükettikleri yemek miktarları bile değişiklik gösterebilmektedir. Bazı günler ve öğünler az, bazı günler ve öğünler çok yemek yemeleri bu yaş grubunu özelliklerindedir.

Eğer yetişkin birey haline geldiğinde çocuğun doğru beslenme alışkanlıkları kazanmasını istiyorsak, yapmamız gereken yemekleri belirli saatlerde vermek, abur cubur olarak adlandırdığımız çikolata, kraker, bisküvi, şeker ve şekerlemeler çocuğun beslenmesinde alışkanlık halini almamalı ve yemeklerden önce verilmemelidir.

Yemek yerken çocuğa her besinin ayrı ayrı yararları, örnek verilerek anlatılmalı, yemek yemeye teşvik edilmelidir.

Unutulmamalıdır ki, çocuklarımızın sağlıklı olabilmeleri için yeterli ve dengeli beslenmeleri gerekmektedir.

Çocuklarımız için bol vitaminli öğünler diliyorum...

DIYETİSYEN
Serpil OVALI
OkulÖncesi.Gen.Tr Sağlık Köşesi Yazarı

ÇOCUK ÖYKÜLERİNDE CİNSELLİK VE ÇOCUKLARDA CİNSELLİK

Cinsellik mahrem görülen ve kesinlikle gizli kalması gerektiği düşünülen genel bir görüştür. Ancak birçok uzman farklı kanaattedir. Bu uzmanlara göre

“Aşk, sevgi ve cinsellik çocuk öykülerinde olmalıdır.”¹ Bu görüşe katılan birçok eğitimci bulunmaktadır. Çocuğun cinsellik ile ilgili sorusuna cevap verilmeli tabii yaşına ve gelişimine uygun olarak ve ayrıntıya girmeden doğrular söylenmelidir.² “Onlara göre çocuklara dürüst ve net yanıtlar verilmeli. Hiç bir şey gizlenmemeli ancak cevaplar çocuğun anlayabileceği

¹ Gundel MATTENKLOTT, Zauberkreide- Kinderliteratur Seit 1945, Verlag J.B. Metzler, Stuttgart, 1989. s.237.

² Cirhinlioğlu, Fatma Gül. Çocuk Ruh Sağlığı Ve Gelişimi, Nobel Yayıncılık, Ankara 2001, s.149.

dilde ve biçimde olmalıdır.”³ Çocuk eğitimi konusunda uzman olan Yavuzer bu tür bilgilerin çocuklara yalın bir dille anlatılması gerektiğini bir örnekle ifade eder. Ancak bu veriliş tarzı da tartışmaya açıktır. Yavuzer “Çocuk Eğitimi El Kitabı” adlı kitabında çocuğun doğumuyla ilgili çok ilginç ifadeler kullanmaktadır:

Çocuk: “Anne çocuklar nereden gelir” sorusuna ilgili anne (a) ve ilgisiz anne (b) olmak üzere iki türlü cevap verilmiştir.

İlgisiz anne (b): “Çocuklar böyle şeyler düşünmezler” diye cevap verir.

İlgili anne de (a): “Annenin bacakları arasında bir delik var, oradan çıkar” diye cevap verir.

Çocuk: “Çocuk annenin karnından nasıl çıkar anne”

İlgili anne (a): “Annenin tavuk yumurtasına benzemeyen yumurtasıyla, babanın tohumu sevgiyle birleşir, çocuk olur.”⁴

Ancak Yavuzer’in bu görüşü Dayıoğlu tarafından eleştirilmektedir.⁵ Görüldüğü gibi birçok uzman cinsel

³Marcello BERNARDİ, Çocuk Bakım Ansiklopedisi, Çev. Meral Gaspıralı, Kelebek Yayınları, İstanbul 1987, II: Baskı, s. 249.

⁴ Haluk YAVUZER, Çocuk Eğitimi El Kitabı, Remzi Kitabevi, İstanbul, 2000, s. 130.

konuların çocuklara verilmesi yönünde hem fikirdirler. Ancak bir koşulla, çocuklar yeterli yaşa ve donanıma ulaştıktan sonra. Çünkü birçok sosyolog ve araştırmacı çocukların cinsel suçları taklit ettiklerini yazarlar.⁶ Özellikle yeterli bilgi ve donanıma sahip olmayan küçük çocukları erotik sahnelerle karşı karşıya getirmenin yanlış olduğu ve bu nedenden dolayı çocukların bu görüntülerden uzak tutulması gerektiği savunulmaktadır.⁷ Uzmanların görüşüne göre, çocuklar belli bir yaşa gelinceye kadar cinsel eğitimin ertelenmesi yönündedir. İhtilaf cinsel eğitimin verilip verilmeme konusunda değil bu eğitim hangi dönemde başlaması konusundadır. Bu alanın uzmanlarınca ifade edilen eğitim dönemi kimine göre “çocuklarda cinsel gelişme önerinlik döneminden erinlik dönemine geçiş sürecinde olur. Bu süreç kız çocuklarında 13–15, erkek çocuklarında 14–15 yaş dilimleri arasında yer alır.⁸ Kimilerine göre ise “cinsel

⁵ Hasan Güneş, Gülten Dayıoğlu ile Konuşma, İçinde: Yedi İklim Yayıncılık, İstanbul 2005, Sayı 184–185, s.66–67.

⁶ Emir TURAN, Ekranaltı Çocukları, İrfan Yayınları, İstanbul, 1996, s.117.

⁷ a.g.e. s.118.

⁸ Özcan KÖKNEL, Kimliğini Arayan Gençliğimiz, Altın Kitapları Yayınları, İstanbul, 2001, s.181.

eğitim doğumla başlamalı”⁹ derken bazıları da cinsel eğitimin verilmesinin sakıncaları üzerinde durmaktadır. Bu görüşe göre “birçok ülkede cinsel eğitim gençleri evlilik öncesi cinsel ilişkiye iter diye yanlış bir görüş hâkimdir.”¹⁰ Bu şekilde farklı görüşler olsa da hemfikir olunan nokta çocukların cinsel eğitimini ailelerinden almasıdır.¹¹ Çocuk ve cinsellikle ilgili olarak şu şekilde devam edebiliriz:

Gövsâ’ya göre: “Bazı psikologlar cinsel dürtülerimizi iki grupta toplamaktadırlar. Birincisi varlığın korunması, diğeri de varlığın sürdürülmesidir. Bütün diğeri isteklerin bu iki gruptaki dürtüyle yakın ve uzak ilişkilendirileceğini ifade eden psikologlar bu konuda tam bir görüş birliği içindedirler. Cinsel isteğin kaynağı doğal olarak içgüdüdür. Bitkiler ve en basit hayvanlarda bile

⁹ Cirhinlioğlu, s.148.

¹⁰ Köknel, Kimliğini... s.186.

¹¹ Cirhinlioğlu, Fatma Gül. Çocuk Ruh Sağlığı Ve Gelişimi, Nobel Yayıncılık, Ankara 2001, s.149.

erkek ve dişi hücreler birbirlerine muhtaç olduklarından bilinçsiz de olsa aralarında cinsel çekimin var olduğu bilinmektedir. Kimi doktorların ve fizyoloji uzmanlarının görüşüne göre cinsel dürtü, açlık ve susuzluk hisleri gibi organizmadan kaynaklanan bir dürtüdür.”¹²

Yine Gövsa’a göre:

“Çocukta cinsel istek ancak ergenlik döneminde belirgin ve sınırlı bir şekil alır. Freud’a göre cinsel içgüdü ergenlikten değil, doğuştan itibaren kesin bir şekilde vardır. Ama bu içgüdü yetişkinlerde olduğu gibi değil, duyarsız, amacını idrak edemeyen ve kapalı bir haldedir. Freud bebeklerin aç olmadığı halde parmaklarını emmelerini, dokunmalardan haz almalarında kızların babayla, oğlanların

¹² İbrahim Alaettin GÖVSA, Çocukta Duygusal Gelişim, Hayat Yayınları, İstanbul 1998, s.100.

da anneye evlenmek istemelerini de cinselliğe dayandırmaktadır. Freud aslında bu açıklamalarıyla birçok psikolog tarafından da eleştirilmiştir. Belki Freudizm'in bir takım aşırı ve hatalı yönleri olabilir. Ancak teori sürekli yapılan deneylerle ilerleme ve gelişme gösterdikçe, ondan çocuk psikolojisiyle uğraşanlar ve eğitimciler için temel yararlanma noktaları meydana çıktığı görülür.”¹³

Gövsâ'ya göre cinsellik ve aşk içgüdüsünün etrafında var olan çok önemli konular öteden beri eğitim kitaplarında ve eğitim kurumlarında ele alınmakta veya üstü kapalı bir şekilde geçilmektedir.¹⁴ Çocuk, aile ve cinsellik üçgeni içerisinde aile eğitiminin önemini şu şekilde aktarabiliriz:

“Cinsel eğitimi her aile, evladının beden, zekâ ve karakteri açısından sağlıklı gelişmesi için cinsel eğitim

¹³ a.g.e. s.106-107.

¹⁴ a.g.e. s.108.

konusunu ayrıca ve önemle düşünmeye; her okul, öğrencisini bu açıdan sıkı bir kontrol altında tutmaya mecburdur. Çocukların cinsel meraklarının küçük yaşlarda zararlı telkinlerle, arkadaş görüşmeleriyle, sinema ve tiyatrolarda erotik sahnelerle veya aynı şekildeki kitaplar ve dergiler çocukların bedensel ve ruhsal hayatları için vahim sonuçlar doğurur. Ergenlik dönemindeki bunalımlar esnasında gençlerin hiçbir önleme kontrole tabii tutulmaması, cinsel suiistimallere veya anormal eğilimlere yol açabilir. Bu konuda ailelerin ve eğitim kurumlarının hiçbir girişimde bulunmaması, o içgüdülerin ya kötü şekilde tatminine ya da Freud'un dediği gibi çevre şartları ve adetleri karşısında baskı altına alınmasına ve uzaklaştırılmasına neden

olur ki, her iki durum da çocuk için tehlike vardır.”¹⁵

Cinsellik insanlığın doğasında var olan doğal bir dürtüdür. Çocuk bu doğal dürtünün bilincinde olmadığından bu konuda uzmanların rehberliği gerekmektedir. Uzmanların görüşlerine göre her konuda olduğu gibi bu konuda yani cinsiyetin fark edilmesi hususunda da çocuklar arasında bireysel farklılıklar görülebilir. Bu nedenle kendi cinsiyetini fark eden çocukla ilişkide bulunan kişiler ve özellikle de anne babalar verdikleri mesajlara çok dikkat etmelidirler.

Dr. Hasan Güneş

Yüzüncü Yıl Üniversitesi

Alman Dili ve Edebiyatı

(Çocuk Edebiyatı Uzmanı)

OkulÖncesi.Gen.Tr Akademisyenler Köşe Yazarı

¹⁵ a.g.e. s.108.

ERKEN SOSYAL DENEYİMLER: AİLEDE BEBEK

En başta şunu söylemek gerekir ki, aile bebeğin gelişiminde muazzam bir etkiye sahiptir. Çocuğun anne baba tarafından istenerek dünyaya getirilmesi veya istenmeden dünyaya gelmesi, ailenin yaşadığı yerin durumu, nükleer etkilere sahip bir yerde yaşanıyor olması, eşlerdeki genetik hastalıklar, anne babanın çalışma durumu gibi pek çok etken çocuğun yaşamının şekillenmesi ve gelişimi açısından oldukça önemlidir. Sosyal gelişim kurtarılmış Aynı zamanda bebek, ailenin sürdürülmesi ve aile yaşamının şekillenmesi açılarından ailenin sosyal yaşamına etki etmektedir (Kochanska, 2001).

Aile yaşamı 21 yüzyılda önceki asırlara göre çok farklılaşmıştır, hatta muhtemelen gelecekte de değişecektir. Bugün Amerika'da çocuk yetiştirme muhtemelen çalışan bir anne, babasının ilgilendiğinden daha fazla çocuğuyla ilgilenen bir baba ve önceki nesile göre daha az kardeş profiline uygundur. Bir çocuk, akraba olmayan kişiler tarafından belki de ev dışından kişiler tarafından bakılır. Günümüz çocuklarının % 50 ye yakını ebeveynlerden sadece biriyle (genellikle anne) yaşama şansına sahiptir. Bunun sebebi genelde boşanmayla ilgilidir. Çocukların % 15 i evlenmemiş ailelerde babalarıyla birlikte yaşamaktadır(Papalia D. E., Olds S. W., Feldman, 1999).

Geçmişte bebeklerin psikososyal gelişimleri sadece anne ve bebek üzerine odaklanmıştı fakat şimdi araştırmalarda baba, kardeş ve bakıcı üzerinde çalışılmaktadır. Diğer bir eğilim ise aileyi bütünüyle araştırmaktır. Ebeveynler kaç yaşında? Sağlık durumları nasıl? Ekonomik durumları nasıl? Evde kaç kişi yaşıyor? Bebekle yalnız kaldıklarında farklı, tüm aile beraberken

farklı mı davranıyorlar? gibi sorulara cevap aranmaktadır.

Dünyada geniş bir şekilde çocuk yetiştirme pratikleri değiştiğinden beri, herhangi bir kültürün deneyimlerine ilgi çekmekten kaçınılmalıdır. Örneğin, bebek Amerika'da önce anneye sonra diğerlerine bağlı iken bir Afrika ülkesi olan Zaire'deki Efe toplumunun bebekleri doğduğunda pek çok yetişkinle yakın etkileşime girmektedir. Efe bebekleri tipik olarak verilen saatte beş ya da daha fazla kişiden bakım alırlar ve rutin olarak hem anneleri hem de diğer kadınlar tarafından emzirilirler. 3 yaşında zamanlarının % 70'ini annelerinden başka diğer insanlarla geçirmiş olurlar. Bu sosyal şekillenme kendine özgü sosyal becerilerle sonuçlanır. Diğer taraftan zamanlarının büyük bir kısmını yalnız veya ailenin birkaç üyesiyle geçiren Amerikan bebekleri Efe bebeklerinden önce kendin eğlendirebilmeyi öğrenebilmekte; buna karşılık Efe bebekleri çok daha erken yaşlarda sokulgan ve sosyal olabilmektedirler. Bu psikolojik gelişim biçimlerinin

kültürel temelli olabileceklerini kabullenmek zorundayız. (Papalia D. E., Olds S. W., Feldman, 1999).

Bu uyarılardan sonra anne ve babanın bebeklerine nasıl baktıklarını ve nasıl bebekleriyle oynadıkları üzerinde de durulacaktır.

Annenin Rolü

Harry Harlow ve kolejli tarafından bir dizi meşhur deney gerçekleştirilmiştir. Resus maymunları doğduktan 6-12 saat sonra annelerinde ayrılmış ve laboratuarda yetiştirilmiştir. Bebek maymunlar annelerinin yerine iki çeşit anneden biriyle kafese sokulmuştur: bunlardan biri basit silindirik birbirine geçmiş tellerden oluşmuş form; diğeri ise tüylü kumaşla kaplanmış bir formdur. Birkaç maymun metal anneye bağlanmış şişelerden beslenmiş; diğeri sıcak ve sarılmaya teşvik eden kumaş anneden emmişlerdir. Maymunlar metal anneden beslenseler bile zamanlarının çoğunu kumaş anneye sarılmakla

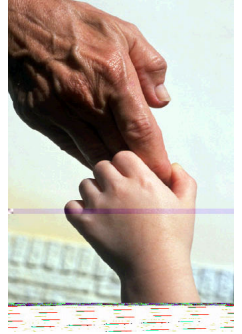
geçirmişleridir. Alışılmadık bir odada bebeklerin kumaş yapay anne ile büyütülmeleri daha çok doğal ilgileri eğilimleri göstermektedir.

Açıkça maymunlar kumaş yapay anneyi daha iyi hatırlamışlardır. Bir yıllık bir ayrılıktan sonra kumaşla büyütülen maymunlar daha istekli bir şekilde teri giysili forma koşarken; metal anneyle büyüyen maymunlar metal forma ilgi göstermemişlerdir. Her iki gruptaki maymunlar aynı zamanda normal olarak büyüyememişler ve hiçbir maymun kendi bebeklerini yetiştirememiştir.

Hiçbir sahte anne, yaşayan gerçek anne gibi gelişimsel olarak uyarımlar verememiş fırsatlar sağlayamamıştır. Bu deney bebeklerin annelerinden aldıkları en önemli şeyin beslenme olmadığını göstermektedir. Annelik sıkı beden teması rahatlığı anlamına gelmekte ve maymunlarda anneye sarılma bir kalıtsal ihtiyaç olarak ortaya çıkmaktadır. İnsan bebekleri de normal büyüebilmek için buna ihtiyaç duyar(Papalia D. E., Olds S. W., Feldman, 1999).

Babanın Rolü

Bebek annesinden birkaç adım uzaklaşmaya başladığında “diğer”i olarak karşılaştığı ilk kişi genellikle babadır. Anne ile bağ uzun zaman önce kurulur. Babayla olan bu yeni bağlantı, aile sisteminde bütün oyuncuları etkileyen bir dengesizlik yaratır. Gebelik ve çocuğun doğumu, kültürel değerlere ve baba tarafından karşılanma durumuna göre erkeğin yaşamında derin psikolojik değişimlerim başlamasına neden olur. Yeni babanın deneyimleri, psikolojik savunmayla engellenmemiş veya saptırılmamışsa anlamlı bir (self concept) öz görüşü temsil eder(Moradi, 1997).

Hamilelik ilerledikçe, koca karısıyla birlikte duygusal pozisyonunun merkezini kaybetmeye başlar. Bebek doğduğunda baba kendini 2 numara veya anne ile bebek tarafından grubun dışına atılmış olarak hisseder. Bebek ile karısı ve ihanet duygularının utangaçlığını ve kendini sevgisiz hisseder, unutulmuştur ve sadece bazı ihtiyaçları karşılama işine yaradığını düşünür. Aynı

zamanda iç çatışmalarını dışa vurabilir veya anlatabilir. Bu üçgenin psikolojik derinliği farklı farklıdır. Babaların bu duruma da tepkileri farklı olabilir. Örneğin, bir baba, duygusal çatışmalardan vazgeçip kendisini feda edebilir, diğeri şüursuzca karısını tekrar kazanmak için çok çalışabilir.

Bebeğin babasına yürümesi önemlidir. Bu baba ile çocuk arasında potansiyel bir bağımsızlık ilişkisinin başlangıcıdır. Bu bağ anne tarafından onaylanmalı hatta desteklenmelidir. Bu dönem, çocuğun anne-baba-çocuk üçlüsünü psikolojik olarak fark etme dönemidir. Bu, annenin, bilinçli olarak bebeği baba ile paylaşmaya hazır olmasını ve babanın desteğinin, anne ve çocuğun ruh durumu için potansiyel bir gelişim basamağı içerdiğine güvenmesini gerektirir. Ebeveyn tarafından bu üçlü ilişki tamamen kabul edilmelidir. Örneğin, anne veya baba birbirleriyle ilişkilerini iyi bir şekilde düzenlemeleri kritik bir ruhsal geçiştir(Moradi, 1997).

Biyolojik olarak kadınların çocuk bakmaya yatkın oldukları genel bir inanıştır. Erkekler sadece bebeklere karşı duyarlı olabilirler. Sanayileşmiş ülkelerde bebeğe

bakan erkek sayısı artmaktadır. Hala, genelde erkekler çocuklarının yaşamlarıyla ilgilendiklerine inansalar da çoğu annelerin ilgilendiği kadar çocuklarıyla ilgilenememektedirler. Beyaz ve Afrikalı orta sınıf aileler ve üzerinde yapılan gözlemlere göre; babalar annelerin harcadığı zaman kadar bebekleriyle oynamaktalar fakat onların beslenmesi, banyo yaptırılması gibi bakım işleriyle çok az ilgilenmektedirler. Hatta tam gün çalışan anneler babaların yaptığından daha fazla bebeklerinin bakımlarıyla ilgilenmektedirler. Bununla birlikte babalar bebeklik dışındaki dönemlerdeki çocuklarına bebekliktekinden daha fazla zaman ayırarak bakımlarını yapabilmektedirler.

Bebekleriyle sıkı bir şekilde meşgul olan babalar bebeklerine önemli oranda etki ederler. Hindistan'da 48 çalışma sınıfındaki babalara yapılan bir araştırmada bebeklerin 1 yaşındaki bilişsel gelişimleriyle baba bakımı arasında güçlü bir ilişki bulunmuştur. Bir başka araştırmada, anneleri evin dışında çalışan bir grup iki üç yaş çocukları için babanın ilgi ve bakımı ve onlarla oyun oynaması özellikle davranışları duyarlı ve pozitif

olduğunda fayda sağlamıştır. Babanın davranışı özellikle çocuğun problem çözme davranışına etki etmiştir(Papalia D. E., Olds S. W., Feldman, 1999).

Amerika’da babalar, annelerden farklı olarak bebekleriyle hareket etmeye eğilimlidirler. Babalar çocuklarıyla daha kaba oynarlar. Onları havaya fırlatıp tutar ve onlarla güreşirler. Halbuki anneler tipik olarak bebekleriyle daha nazik bir şekilde şarkı söyleyerek veya okuyarak oynarlar. Babalar yaptıkları bu oyun hareketleriyle bebeklerine heyecan yaşatır ve korkularını zaptetmeleri için onlara meydan okuma becerisi sunarlar. Bununla birlikte bütün kültürlerde bu oyun sitili babalar tarafından uygulanmamaktadır. İsveçli ve Alman babalar bebekleriyle bu şekilde oynamazlar. Afrikan Aka babaları ve Hindistan’daki Yeni Delhi babaları küçük çocuklarıyla daha nazik oynamaya eğilimlidir. Farklı kültürlerdeki babaların kaba oyun davranışlarının farklı olması “kaba oyunun erkeklerin biyolojik bir özelliği olduğu” fikrini çürütmektedir. Anlaşıldığı üzere kaba oyun kültürel etkenlere göre farklılaşmaktadır(Papalia D. E., Olds S. W., Feldman, 1999).

KAYNAKLAR

Kochanska Grazyna. “Emotional Development in Children with Different Atteachment Histories; The First Three Years”, Child Development, Volume 72, Number 2, p. 474-90. March/April, 2001.

Moradi, S. Robert, M.D. “The Father-Child Connection:A Struggle of Contemporary Man”
Psychiatric Times . Vol. XIV . Issue 1. January 1997 .

Papalia D. E., Olds S. W., Feldman, R. D. A Child's World, 8. [The McGraw-Hill Companies](#), 1999.

Dr. Serdar Sever

Öğretim Üyesi

OkulÖncesi.Gen.Tr Akademisyenler Köşe Yazarı

KÜÇÜK ÇOCUKLAR İÇİN DRAMA

Hayal kurmak ya da bir şeyleri taklit etmek küçük çocukların dünyasının önemli bir parçasıdır. Bu davranışlar en fazla oyun etkinliklerinde gözlemlenir. Drama çocukların çevrelerini keşfetmelerini sağlarken, muhakeme ve problem çözebilme gibi zihinsel becerilerin gelişmesini de destekler. Farklı drama etkinlikleri içinde çocukların dil gelişimi de artar.

Sosyal ve duygusal davranışlar, planlama ve sorumlulukları kabul etme gibi işbirliği gerektiren durumlar oyun sürecinde gelişir. Çocuk duygu ve düşüncelerini drama yoluyla ifade eder. Çocuk drama yoluyla kendini tanır.

Dramatik etkinlikler çocukları farklı rollere ve farklı bir etkinliğe katarken, motor gelişimi için elverişli

durumlar sağlar. Yaratıcı drama etkinlikleri için yaratılan araç-gereçler çocukların küçük kas becerilerini geliştirir. Araçlar ve materyaller, farklı kaynaklarla oluşturulan deneyimler çocukların estetik beğenilerini geliştirmek için olanaklar sağlar.

Dramatik deneyimlerin uygun öğrenme sağlayabilmesi için, dikkatlice planlanan çevreye ve uygun seçilen etkinliklere gereksinim vardır.

Dramatik Oyun ve Rol Oyunu

Dramatik oyun çocuk tarafından başlatılır. Dramatik oyun çok iyi bir planlamayla ve yaratıcı çevre ile desteklenebilir. Çeşitli araçlar taklit oyunlarını destekler.

Örnekler:

Postacı;

Postacı çantası, posta kutusu, mektup, paket

İtfaiyeci;

Hortum, itfaiye arabası, merdiven, şapka

Bakkal/ Manav;

Önlük, sepetler, oyuncak para, yazar kasa, konserve yiyecekler ve kutular, alışveriş çantaları ve el arabası

Fırıncı;

Tava, önlük, oklava, kaşıklar, kâseler, kurabiye kalıpları, şapka

Öğrenme çevrelerinin içinde bir giyinip, süsleme köşesi geliştirin. Bir ayna, çeşitli giysiler ve tuvalet masası sağlayın. Bu köşeye kutular, alışveriş çantaları ve bavul ekleyin. Hedefler ve konulara eşlik etmeleri için köşeye değişik malzemeler ekleyin.

Evcilik köşesi rol oyunu için fırsatlar sağlar.

Evcilik köşesinde şunlar bulunabilir.

- Lavabo, raflı dolap, fırın ve buzdolabı, sandalyeler, masanın yer aldığı mutfak
- Oturulacak rahat bir yer, kitaplar, gazeteler, dergilerinde yer aldığı oturma odası
- Giysiler, sandık ve oyuncak bebek beşiği ile yatak odası

Oyuncaklar (etnik) yöresel karakterler gösteren giysilerle ve farklı ölçülerde olabilir.

Çeşitli araçlar dramatik oyunu teşvik edebilir.

Örnekler; Daktilo, eski fotoğraf makinesi, tamir araçları, saatler, süreölçer, el feneri, evrak çantası, süpürge, paspaslar, çöp kutusu, plastik yiyecekler, adres defteri, telefon rehberi, haritalar, pusula.

Rol oyunları için uygun bir blok köşesi tercih edilir. Çeşitli inşa malzemeleri gibi bir birinin içine girebilen parçalı bloklar sağlayın. Yönlendirmek için yapı aksesuarları ekleyin. Arabalar, kamyonlar, uçaklar, trafik işaretleri, artık malzemeler, hayvanlar ve mobilyalar gibi aksesuarlar ekleyebilirsiniz. Rol oyunları için uygun hareket ve inşaat yapılabilecek açık alanlar hazırlayın.

Yaratıcı Drama

Yaratıcı drama, bir olayın, nesnenin ya da hikâyenin çocuklar tarafından duygu ve düşüncelerini katarak, yeniden biçimlendirerek, canlandırma sürecidir. Dramatik canlandırmalar içinde yeniden anlatılan

hikâyeler yaratıcılık, anlama, düzen, dil ve dinleme becerilerini geliştirir.

Parmak oyunları yaratıcı dramanın yapılmasını cesaretlendirmek için kullanılabilirler. Araç gereçler yaratıcılığı uyarmak için mutlaka sağlanmalıdır.

Okutman Gülseren SAGSÖZ
İnönü Üniversitesi
Okul Öncesi Öğretmenliği Bölümü
Okul Öncesi.Gen.Tr Akademisyenler Köşe Yazarı

FEN SÜREÇLERİNİN ÇOCUKLARA KAZANDIRDIKLARI

Çocuklar bilimsel kavramları kazanırken, yeni edindikleri kavramları uygulamalarını, var olan kavramları genişletmelerini ve yeni kavramlar üretmelerini sağlayan yöntemler geliştirirler (Akman ve diğ., 2003).

Bilimde kullanılan kavramlar bebeklik döneminde gelişmeye başlar. Bebekler dünyayı duyularıyla keşfederler; bakarlar, dokunurlar, koklarlar, duyarlar ve tat alırlar. Doğuştan meraklıdırlar ve çevrelerindeki her şeyi bilmek isterler (Akman ve diğ., 2003).

Küçük çocuklar, günlük yaşamlarında yardımcı olabilecek pek çok yeteneği bilimin (fenin) süreçlerini kullanarak kazanırlar. Gözlem yapma,

karşılaştırma, bilgileri yorumlama, sınıflama, tahmin yürütme, ilişki kurma, ölçme, iletişim gibi yetenekler bilimin geliştirdiği temel süreçlerdir. Hipotez kurma, hipotezi tanımlama, verileri kontrol etme ise ileri düzeylerdeki süreçlerdir. Bu süreçlerin birçoğu, küçük çocukların fiziksel dünyada yer alıp öz nitelikleri keşfettikleri, şema organize ettikleri zaman gelişmeye ve kullanmaya başlar (Akman, 2003).

Okul öncesi dönemdeki çocukların bilimde temel süreçler olarak kullandığı,

Gözleme; duyular kullanarak, nesnelere ve olaylar hakkında bilgi sahibi olma,

Karşılaştırma; gerçek nesnelere benzerlik ve farklılıkları görebilme,

Sınıflandırma; şekil, büyüklük, renk gibi aynı özelliklere sahip olayları gruplayabilme

Ölçme; miktarları tanımlayabilme ve gözlemleyerek tahminler yürütme

İletişim Kurma; fikirlerin, yönergelerin tanımların sözel veya yazılı olarak ne anlam ifade ettiğini anlatabilme ve anlama olarak tanımlanabilir (Howe ve Jones, 1998; Lind, 2000)

Çocukların bu bilimsel süreçleri kullanmaları için, aktif olarak fen etkinliklerine katılması gerekmektedir.

Öğrencilerin aktif olarak araştırma içinde olmasının 5 tane önemli fonksiyonu vardır.

- Bilimsel içerikleri anlama gelişimine yardım eder.
- Bilimde\ fende öğrencilerin bizim bildiğimizi bilmelerine yardımcı olur.
- Bilimin\ fenin doğal yapısını anlamayı geliştirir.
- Doğal dünya hakkında bağımsız araştırmacılar olmak için gerekli yetenekleri geliştir.
- Becerileri, yetenekleri kullanmak için düzenleri gelişir ve aklın alışkanlıklarını fenle (bilimle) ilişkilendirir.

Okul öncesi ve ilkokul yaşındaki çocukların, bilimsel araştırma yeteneklerini geliştirmek için, öğretmenlerin şunları yapmaları gerekir.

- Planlamak ve basit araştırmalarla yürütmek
- Basit araç ve gereçleri veri toplamak için kullanmak
- Makul açıklamalar yapmak için verileri kullanmak
- Araştırma sonuçlarını tartışmak ve açıklamalar yapmak (Lind, 2000).

Fen süreçlerinin çocuklara ve ilköğretimde okuyan öğrencilere katkıları hakkında birçok araştırma yapılmıştır. Bu araştırmaların şu maddeler elde edilmiştir.

Fen süreçleri ve okuma arasında pozitif bir ilişki vardır.

Fen süreçlerini öğrenme, okuma istekliliğini artırır.

Fen süreçlerini öğretme, ilköğretimde okuma becerilerini geliştirir.

Fen süreçleri sözlü ve yazılı iletişim becerilerini geliştirir.

Fen süreçleri özel gereksinimi olan öğrencilerin dil gelişimini artırır.

Matematik ve fen süreçleri arasında bir ilişki vardır.

Fen süreçleri matematikteki başarıyı artırır (Oustlund, 1998)

KAYNAKLAR

Akman, B. (2003) Bilim ve Çocuk, *Çoluk çocuk Dergisi*, 22, s.23

Akman, B, Üstün, E. Güler, T. (2003) *6 Yaş Çocuklarının Bilim Süreçlerini Kullanma Yetenekleri*, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 24, s.11-14

Howe, A. C.&Jones L. (1998). *Engaging children in science*. Prentice Hall, Ohio

Lind, K. K. (2000) *Exploring science in early childhood education* (3 rd ed.) Delmar, Albany, NY.

Oustlund, K. (1998) What the Research Says About Science Process Skills . EJSE V2 N4

Arş. Grv. Merve PEPELE

İnönü Üniversitesi

Okul Öncesi Öğretmenliği

OkulÖncesi.Gen.Tr Akademisyenler Köşe Yazarı

AİLE İÇİ İLETİŞİM

0–6 yaş döneminde ebeveynlerin bıraktığı izler azımsanmayacak kadar çoktur. Anne babayla kurulan duygusal iletişim hayatın ilk yıllarına dayanır. Minicik ellerini tuttuğunuz bu yeni cana can katabilmek adına ona sevginizi yüreğinizi verirsiniz. Hayatın ilk yıllarındaki duyarlılık duygusal gelişimindeki güçlü olma hali onu geleceğe aynı hızla taşır. Kişilik gelişiminin şekillendiği bu önemli dönemde özellikle 0-2 yaş döneminde kendini göstermeye başlayan güven- güvensizlik döneminde anne-babaya önemli görevler düşmektedir. En önemli görev çocukla kurulacak iletişimdeki başarılı olma ya da olmama durumudur. Kurduğunuz yakın ilgi ve sevgi paylaşımlarıyla yeni bir bireyin şekillenmesine önemli katkılarınız olacağı düşünülürse yapılacak iş sadece

anne-baba olma değil, bu minik canı özgüveni yerinde, kendini ifade edebilen tümevarım ilkesiyle yaşama hazırlamamız gerekmektedir. Paylaşımlarınızın güçlü olacağı anne-baba-çocuk üçgeni içinde gelişimini tamamlayan birey elbette farklı olacaktır.

Toplumsal bozulmanın yaşandığı son dönemlerde bundan nasibini alanlar daha çok aile bağları kopuk bir yapıdan gelmektedir. Bozulan aile ilişkileri eşleri etkilediği kadar bir çığa daha yukarda çocukları daha fazla içine alıp etkilemektedir. Anne baba tutum ve davranışlarında saygıdan uzaklaşılın ve yapay ortam oluşturan aileler çocukları için risk oluşturmaktadırlar. Bu risk oldukça tehlikeli ve toplumsal bozulmaların temelini atacak bir risk olarak karşımıza çıkmaktadır. İnsan konusunda risk almak da telaffuzu bile hoş olmayacak kadar kötü sonlar hazırlayacak bir ifadedir. Sevgi ve güvenin yerleşik olduğu ailelerde gelişen ve yetişen çocuklar kendine daha çok güvenen, toplumda kendini daha iyi ifade edebilen zorluklarla daha kolay mücadele eden ve en önemlisi de mücadele ruhunu yaşamı boyunca kaybetmeyen kişiler olarak toplumsal

hayatta kendilerini gösterirler. Çevreleriyle kurdukları ilişkilerde saygıya önem veren ve empati kurabilme becerisine sahip, kendisiyle barışık, gelecek dönemlerinde ise iş hayatında başarılı ve saygın diye tabir edilen insanlar olarak karşımıza çıkarlar. Aile bütün olarak çocuğun tüm gelişim dönemleriyle birebir ilgilenmek zorundadır.

Okulöncesi döneme ulaşıncaya kadar çocuk kişiliğini aile içinde şekillendirmeye başlamış durumdadır. Okulöncesi eğitim aldığı dönemde; çocuğa ailenin vereceği “eğitim adına ek paylaşımlar” sadece çocuğa katkısı olacak bir durumu ifade etmemektedir. Eğitimin bütün bir süreç olduğu düşünülürse ailelerin de bu konuda katılımcı ve destekçi modeller olması gerekmektedir. Ben okula gönderiyorum ve çocuğumun sorunları düzelecek ifadesi; eğitim adına yanlış bir cümlenin diziliminden ibaret olmaktan öteye geçemez.

Sonuç olarak karşımıza çıkan tablo ailenin eğitime katılımın tam olarak sağlanması, bilinçli ve eğitilmiş yaklaşımlarla gerçekleştirilebilir. Anne-babanın

çocuğa model olduğu unutulmazsa aile adına gerçekçi bir eğitim yapılmış hedefe doğru yaklaşılmış olur. Her güzel davranışın aile içinde şekillendiğini unutmadan doğru modeller olmakta çocuk açısından her zaman için bir fayda vardır. Aile içi iletişimin önemini daha çok dikkate alacağımız yeni ve güzel günler diliyorum.

Aynur DAŞDEMİR

Niğde Milli Eğitim Müdürlüğü

Avrupa Birliği Mesleki Eğitim Projeler Sorumlusu

OkulÖncesi.Gen.Tr Öğretmenler Köşe Yazarı

OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE TUVALET EĞİTİMİ

Ailelerin, çocuklarının eğitiminde en çok önemsedikleri konulardan biridir tuvalet eğitimi... Kimi zaman daha yaşamın ilk üç yılı içinde kazanılabilirken kimi zaman hem aileleri hem de çocuğu yıpratıcı bir zamana yayılabilir. Uzayan, geç kazanılan tuvalet kontrolü özellikle anne-çocuk ilişkisinde olumsuz bir etkiye sahip olabilmektedir. Islak yataklar, çarşafklar, giysiler ve gerek çocukların bedenine gerek odaya sinen koku anne-çocuk ilişkisinin bir güç savaşına dönmesine neden olabilmektedir. Ancak şu bir gerçek ki tuvalet kontrolünün geç kazanılması, kimi zaman kas gelişiminden kaynaklanırken, kimi zaman da zorlayıcı psikolojik olaylar sonucunda görülebilir. Aynı zamanda yaşanan birtakım olumsuz yaşam olayları neticesinde,

tuvalet kontrolü kazanmış bir çocukta gerileme meydana gelebilir. Örneğin, yeni bir kardeşin doğumu ve beraberinde getirdiği kıskançlık, ilgi duyma arzusu; otoriter ebeveyn ve ev ortamındaki baskıcı ortam; okula başlama ve bunun beraberinde yaşanan uyum zorlukları; ev değiştirme, sevdiği birinin kaybetme, gibi olaylar, düzene girmeye başlamış tuvalet kontrolünde gerilemeye yol açabilmektedir. Şüphesiz ki hangi nedenle ilgili olursa olsun, okul öncesi dönemine kadar kazanılamamış tuvalet kontrolü, beraberinde sıkıntılı yaşantıları getirmektedir.

Tuvalet eğitimi verilmeye başlamadan önce, çocuğun basit yönergeleri anlıyor olması, gerekli giyinme ve soyunma becerilerini yapabiliyor olması ve tuvalet ihtiyacını jest ve mimiklerle ifade ediyor olması gerekir. Örneğin; birçok ebeveyn çocuğun yüz ifadesine göre ne zaman tuvaletinin geldiğini anlayabilir. Tuvalet eğitimine başlamadan önce, çocukların nasıl bir tuvalet örüntüsüne ve kuruluk süresine sahip olduğu kontrol edilmelidir. Bu amaçla tuvalet örüntüsünü belirlemek için bir ya da iki hafta süreyle, basit bir kayıt formu tutularak genel bilgi sahibi olunmalıdır.

Ancak tuvalet eğitiminde öncelikle hangi hedefin koyulacağına karar verilmesi gerekir. Buna göre gündüz ve gece tuvalet eğitiminde, öncelikle gündüz öğretimi yapılmalı, ikisini aynı anda kazandırmaya çalışmaktan kaçınılmalıdır.

Gündüz tuvalet öğretimine başlamadan önce 10-15 gün kayıt tutulur. Bu 15 günlük süreçten sonra kayıt formunda saptanan tuvalet yapma saatinden 10-15 dakika önce tuvalete götürülür. Yaklaşık 10 dakika oturduğu halde tuvaletini yapmadıysa tuvaletten kalkması istenir. 5-10 dakika oyun oynadıktan, başka etkinlikler yaptıktan sonra tekrar tuvalete götürülür. Tuvaletini bu kez yaparsa, bir ödülle pekiştirilir. Yine yapmazsa aynı süreç tekrar edilir. Ancak yapmadığı süreler içinde kesinlikle herhangi bir ödül verilmez. Bu süreçte kazayla altını ıslatırsa, herhangi bir ceza verilmez. Unutulmamalıdır ki tuvalet eğitimi belirli bir süre boyunca düzenli olarak çalışıldığında kalıcı sonuç verir

Gündüz öğretiminde büyük oranda kuru kalma sağlandıktan sonra, gece öğretimine geçilebilir. Gündüz öğretiminde yapıldığı gibi yaklaşık 15 günlük bir kayıt formu tutulur. Yatmadan önce çocuğun tuvalete gitmesi

sağlanır. Kayıt formunda saptanan alt ıslatma saatlerinden yaklaşık 10-15 dakika önce çocuk uyandırılır. Ancak uykudan uyanır uyanmaz, yani yarı-uykuluyken tuvalete götürülmemeli, bunun yerine önce biraz konuşup, uykusu dağıtmaya çalışılmalıdır. Bunun ardından tuvalete götürülmeli ve eğer tuvaletini yaparsa ödül verilmelidir. Eğer tuvaletini yapmazsa aynı süreç tekrar edilir. Ancak ertesi sabah uyandığında çocuk ıslaksa, herhangi bir ceza verilmemeli, bunun yerine saat düzenlemesine gidilmelidir.

Gece veya gündüz tuvalet öğretimi her çocukta farklı sürelerle kazanılır. Çocuklar arasında kıyaslamaya gitmek, tuvalet becerilerini kazanmamış olması nedeniyle suçlayıcı, sert veya eleştirel olmak gerek çocuk gerek aile için psikolojik olarak zorlayıcı bir süreçtir. Erken çocukluk döneminde yaşanan problemlerin sonraki dönemlerde yansımalarının görüldüğü unutulmamalı ve yaşamın bu sihirli yılları uygun deneyimlerle zenginleştirilmelidir.

Duygu Dinçer

Psikolojik Danışman

OkulÖncesi.Gen.Tr Öğretmenler Köşe Yazarı

OKUL ÖNCESİNDE BİLGİSAYAR DESTEKLİ EĞİTİM PROGRAMLARI VE NİTELİKLERİ

Okul öncesi eğitim programlar için bilgisayar destekli eğitimin kullanılması eğitim açısından iki önemli problemi akla getirebilir.

1.Bilgisayar destekli eğitimi kullanacak olan eğitimcilerin rolü.

2.BDE kullanılacak program nitelikleridir. BDE programları;

1.Kişisel istekleri doğrultusunda ilgiyi artırmalıdır.

2.Ödüllendirici olmalıdır

3.Çocuğun başarısının sürekliliğini sağlamalıdır.

4.Sosyal gelişimi destekleyecek şekilde düzenlenmeli.

5.Çocuğun yeteneklerini geliştirici araç olarak kullanılmalı.

6.Çocuğun değişik gereksinimleri göz önüne alınarak düzenlenmeli.

7.Bilgisayar destekli eğitim programlarıyla sunulan obje, ses ve grafik özellikleri çocuklar açısından cazip olmalıdır.

8.Çocukların yaşlarına göre oyun özelliklerine uygun olarak düzenlenmelidir.

Amaca uygun hazırlanmayan eğitim programlarının çocuğun tam anlamıyla bilgilendirilmesi ve çocuğa yetenek kazandırması açısından etkisi olumsuz olur. Bilgisayar programlarının etkili bir şekilde kaynaştırılmasını destekleyen uygulamalar yapılmalıdır.

Bunlar;

Bilgisayar programlarının ders programlarının amaçlarına bütün olarak kaynaştırılması, diğer öğrenme etkinlikleri ile kaynaştırılması, çocukların gelişim düzeyine uygun olması ve çocukları yaratıcı bir katılıma teşvik edecek bir şekilde kullanılmalıdır.

Kötü seçilmiş yazılımlar bazı durumlarda tamamen yanlış yönlendirmelere sebep olabilir. Düzenli kullanılan bilgisayar eğitim programları çocuğun problem çözme taktiğinin gelişmesine, aynı zamanda onun okuma-yazma, matematik gibi temel beceri alanlarında alıştırma yapmasına ve özel alanlarda bilgi sahibi olmasına yardımcı olmaktadır.

BDE programlarının, geleneksel eğitim programlarına kaynaştırılması çocuklara şu yönlerden yararlı olur;

1.Çocuklar, fiziksel alanları, zamanları, enerjileri, devinimsel beceri yetenekleri sınırlanmaksızın istediklerinde bilgiyi kullanabilirler.

2.Çocuklar, yazı, sayma, okuma gibi birçok temel beceriyi etkin olarak öğrenebilirler.

3.Çocuklar, fiziksel beceri yetersizlikleri olsa da keşfederek konuyu öğrenebilirler.

Bilgisayar eğitim programlarını üç kategoride toplamak mümkündür, bunlar; Beceri veya alıştırma, benzetim, mantık ya da yaratıcı programlardır. Çocuklar bu tür eğitim programlarında sorulan soruları doğru ya da yanlış olarak cevaplamaktadır. Dönütsel ortam programlarında çocuklar olay sıralama yapmaktadır ve tepkilerinin cevabını anında görmektedirler. Pek çok matematik ve ayırt etme programı da beceri veya alıştırma türü programlardır. Bu programlarda, çocuklar bütün sorulara ilişkin gerçekleri gözleyerek bir araya getirir; iki ya da daha fazla objeyi karşılaştırmada bu gözlemlerinden yararlanır; karşılaştırmaya göre de çok amaçlı sınıflandırma yapar.

Benzetim programlarında çocuğa belirli bilgiler verilerek ondan bir problemi çözmesi veya değerlendirmesi için karar verme becerisini kullanması istenir. Veriyi organize eden, sentez yapan, tahminde

bulunan, hipotez kuran, eleştirme yapan ve karar veren programlar benzetim programlarıdır.

Bilgisayar eğitim programlarının genel anlamda çeşitleri şunlardır;

Alıştırma ve Deneme Programları: En fazla kullanılan ve eleştiri alan program çeşididir. Örneğin; tekrarlanması, çocuğun cevaplarına göre zorluk seviyesi derecelendirilmektedir.

Yol Gösterici Öğrenme Programları: Çocuk öğretilecek konuyu aşama aşama geçmekte, başarılı olamazsa/olmazsa kendine yardım edilip başarısızlık nedeni kendine iletilmektedir. Amacı; Çocuğun kendi çabası ile öğrenmesine katkı sağlamaktır. Böylece eğitimci dikkatini en fazla yardıma ihtiyaç duyan diğer çocuklar üzerinde yoğunlaştırarak daha verimli çalışmaya fırsat yaratmış olur.

Veri Toplama Programı: Yaratıcı yazma alıştırmaları ve kelime işlemi gibi alanlarda eğitimde kullanılmaktadır. Çocuklar, değişik bilgileri bilgisayara

vermekte ve daha sonra da bunları seçilmiş formatlar halinde görmektedirler.

Benzetme Alıştırma Programı: Bilgisayar tarafından kurulan senaryoda çocuk sonuç çıkarmak için aktif rol alır.

Mantığı kullanarak Problem Çözme Programı: Minimum açıklama ile maksimum sonuca ulaşmak için uygun soruların oluşturulması gereken programdır. Bu program çocuğun didaktik öğrenmenin pasif algılayıcısı olmaktan çıkıp yaratıcı bir role girmesini sağlamaktır.

Logo programları: Bu programda çocuk bilgisayar faaliyetlerini programlayabilmekte, verdiği komutlarla bilgisayarı yönlendirmektedir.

BDE PROGRAMLARI

Bilgisayarlı eğitimde en alışıl gelmiş kullanım bilgisayar destekli eğitim programları doğrultusunda yardımcı araç olarak kullanılmalıdır.

Anaokulu çocukları üzerinde özellikle sayıları tanıma ile ilgili yapılan çalışmalarda **bilgisayar destekli eğitim programının** etkisi yüksektir.

BDE'DE DÖRT TÜR ETKİLEŞİM VARDIR

Programlı öğretim

Alıştırma ve Uygulama

Eğitsel Oyunlar

Test Yapma

KAYNAKLAR

Okulöncesinde Bilgisayar Destekli Eğitim(Prof. Dr. Meziyet Arı;
Doç.Dr. Pınar Baykan)

Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi (Prf.Dr. Nuray Senemoğlu)

Gülcan Gül Balçık

Okul Öncesi Öğrt.

OkulÖncesi.Gen.Tr Öğretmenler Köşe Yazarı

ÇOCUKLARDA CİNSEL EĞİTİM NASIL OLMALI?

Çocuklar genellikle üç yaşlarında, soru ve davranışlarıyla cinsel konulara ilgilerini belli ederler. Aileler buna hazırlıklı olmalı ve uyduruk cevaplar vermemelidirler. Bu durumda ailenin yapacağı en yanlış şey çocuğu susturmaktır. Üç yaşından sonra, çocuklar, bebeklerin nerden geldiğini sormaya başlar. Onlara bebeğin annenin karnında özel bir torbada ya da yuvada büyüdüğünü söylemek gerekir.

Bebeğin büyüdüğü yeri öğrendikten sonra, çocuğun diğer soru, nereden ve nasıl çıktığıdır. Ona gerçeği sade bir dille, açıkça söylenmesinin her hangi bir sakıncası yoktur. Sakınca yanlış cevap vermekte olmalıdır. Annenin korkusu, çocuğun daha zor sorular sormasındandır.

Çocuk bir süre sonra, bebeğin anne karnına nasıl girdiğini soracaktır. Bu soru, "Annenin karnında bulunan bebek tohumlarının özel bir yuvada büyümesiyle olur" diye yanıtlanabilir. Ancak, annelerin çoğu daha karışık açıklamalar yapmak gerektiği duy duygusuna kapılıp bocalamalarıdır.

Anneleri en çok ürküden genellikle babanın rolüyle olanlardır. Genellikle bu tür sorular beş yaşından sonra sorulur. Çocuk babanın anneye nasıl yardım ettiği. Ayrıntıya girmeden, sözü evirip çevirmeden, "Bebek tohumunun biri annede vardır, birini de baba verir." demek merakını gidermeye yeter.

Kimileri çocuğun cinsel konularda hiç soru sormadığını ileri sürer. Böyle çocuklar genellikle cevap alamayan çocuklardır ve susan çocuklardır. Böyle susan çocuklar sorularıyla değil davranışlarıyla belli eder. Evciler ya da tohumculuk oyunlarında aradığı yanıt bulmaya çalışırlar.

Aydın ve ileri görüşlü geçinen kimi ailelerde çocuktan hiçbir şey gizlenmeyerek cinsel eğitimin en iyi verildiğini sanılır. Ortalıkta açık saçık hatta çıplak dolaşır, çocuklarla birlikte yıkanır. Bu davranışlar çocuğun merakını gidermez aksine kamcılar. Kavramaya hazır olmadığı gözlemlerle akli karışır. Ayrıca ailenin bu tür tutumu, toplumun cinsel davranışlarından beklediği gizlilik ve özellik anlayışıyla çelişir. Özellikle Çinsel ilişkiye tanık olmak çocuklar için çok ürkütücüdür.

Çocukta okul öncesi çağda en yoğundur. Okula başlamayla ilgi ve alakası bir azalma gözlenir. Bu zihinsel gelişimin en yoğun olduğu dönemde en uygun cevap vermek çok önemlidir. Uyduruk cevaplar vermek son derece sakıncalıdır.

Çocuğun cinsiyetini keşfetmeye başladığı dönem, davranışlarından olduğu kadar, sorduğu sorulardan da anlaşılabilir. Bu noktada anne babalar eğitimlerine, sosyo-kültürel düzeylerine, ahlaki değerlerine ve inançlarına göre soruları yanıtlamaya çalışır.

Çocukların gelişimlerin tamamlayabilmeleri için sorulan tüm soruların cevaplandırılması gerekiyor. Çocuklar hayatı tanımaya başlamalarıyla beraber ilgi alanları da genişliyor ve özellikle ülkemizde pek çok ailenin çocuklarıyla konuşmaktan kaçındığı cinsel sorular başlıyor. Çocukların gelişimini en iyi şekilde tamamlamaları ve sağlıklı bir cinsel hayata sahip birer yetişkin olabilmeleri için gerekli cinsel eğitimi almaları gerekiyor. Anne ya da babasına cinsellik hakkında sorular yönelten çocuk gerekli cevapları alamadığında ya da ters bir tepkiyle karşılaştığında, merakını değişik yollarla gidermeye çalışabiliyor. Bunu önlemek için de gerek ailenin gerekse okulun çocuğu tatmin edici, ancak ihtiyacından fazlasını içermeyen açıklamalarına ihtiyacı olduğunu unutmamalıyız.

Hasan KILIÇ

Okul Öncesi Öğretmeni

OkulÖncesi.Gen.Tr Öğretmenler Köşe Yazarı

İKİ VAKA VE UYUM - DAVRANIŞ BOZUKLUĞU: ÇALMA

Ceren 11 yaşında bir kız çocuğu, ilköğretim 3. sınıf öğrencisi. Üç sene önce sınır zeka tanısı konularak özel bir eğitim merkezinden bireysel destek eğitim alması için yönlendirilmiştir. Şuanda ayda 8 saat bireysel destek özel eğitim alıyor. Ailenin tek çocuğu ve bu zamana kadar aile tarafından olur olmaz tüm istekleri kabul edilip karşılanmış.

VAKA 1: Bir gün Ceren okuldan eve dönmektedir.

Evlerinin yakınında bulunan kırtasiyede bir şemsiye Ceren 'in dikkatini çeker ve çokta hoşuna gider. Baba ve annesine şemsiyenin çok hoşuna gittiğini söyler ve kendisine alınmasını ister fakat aile bu sefer isteğini reddeder.

Ceren şemsiyenin kendisinin olacağını kafaya koyar ve kendisine alınmasını uzun bir süre ailesine sürekli olarak hatırlatır.

Aradan iki hafta geçer ve bir akşamüstü okul çıkışı Ceren kırtasiyenin önünden geçerken, kırtasiyeye girer. Şemsiyeyi izinsiz alır ve hızla eve doğru kaçır, kırtasiyecide arkasından koşturarak Ceren 'i yakalar ve şemsiyeyi geri alır.

Baba bu durumdan tedirgin olur, ne yapacağını şaşırır. Aslında Ceren daha önce ev içerisinde ailesinin eşyalarını izinsiz alıp saklamıştır ama bu dışarıdan izinsiz aldığı ilk şeydir.

Halbuki babası Ceren'e yüzlerce kez bir şeyi

çalmaması gerektiğini söylemiştir.

Baba o tedirginlikle akşam eğitimcisi arar. Bu durumu eğitimcisi ile paylaşır.

Eğitimci babaya Ceren ile birlikte kırtasiyeye giderek, kendi harçlığıyla kırtasiyeciden izinsiz aldığı o şemsiyeyi alıp ve Ceren 'in özür dilemesi tavsiyesinde bulunur.

Bir gün sonra anne Ceren ile birlikte kırtasiyeye gidip Ceren'in biriktiği paralar ile şemsiyeyi alır, Ceren 'in kırtasiyeciden özür dilemesini sağlar.

VAKA 2: Özel eğitim aldığı bir derste, eğitimcisi oyun oynaması için Ceren 'e dolaptan oyuncakları getirmesini söyler. Ceren dolaptan oyuncakları alacağı sırada, oyun kartları ilgisini çeker ve eğitimcisinin kendisine bakmadığı bir anda oyun kartlarını izinsiz olarak çantasına koyar.

Eğitimci bu durumu aslında görür fakat görmezlikten

gelir.

Eğitimci ders sonunda oyuncakları yerine koyarken oyun kartlarının olmadığını Ceren ' e görüp görmediğini sorarak belli eder. Ceren kendisinin almadığını ve görmediğini söyler.

Ders sonunda eğitimci annesine bu durumu anlatır ve anneye kesinlikle Ceren ' i suçlayıcı tavırlarda bulunmaması, Ceren ile konuşarak konuyu halletmesi gerektiğini söyler.

Anne evde Ceren ile konuşur fakat Ceren oralı bile olmaz. Bir sonraki derste ne eğitimci nede Ceren bu konuyu hiç konuşmaz.

Eğitimci o ders Ceren ' e fark ettirmeyerek çok sevdiği mızıkasını alır. Ders bittiği esnada Ceren eşyalarını toplarlarken mızıkasının olmadığını fark eder ve eğitimcisine mızıkasını kendisinin alıp almadığını sorar. Eğitimci almadığını söyler.

Bir sonraki hafta derste bu sefer eğitimci aldığı mızıkayı çıkararak Ceren 'e geri verir ve yaptığı davranış hakkında Ceren ile konuşur. Ceren bu durum karşısında şaşırır ve üzüldüğünü söyler, davranışının yanlış olduğunu kabul eder. Ve izinsiz aldığı kartları öğretmenine geri vererek özür diler.

İKİ VAKADAN ÇIKAN SONUÇ: Aile tarafından Ceren 'e sınırlar ve kurallar tam olarak çizilmediği, ailenin maddi durumlarının bazı şeyleri alacak güçte olmadığı için anne – babası tarafından söylenmemesi, ailenin özellikle Ceren üzerindeki davranışlarında tutarlı olmamaları, Ceren'in ısrarlarına boyun eğmeleri ve bu sayede Ceren 'in istediğini kolay elde etmesi, Ceren 'in davranışları hakkında açık açık konuşmamaları bunun yerine Ceren 'e nasihat vermeleri, Ceren 'i olumsuz davranışlarından vazgeçirebilmek için ailenin şiddet uygulaması Ceren 'de zaman zaman çalma davranışının ortaya çıkmasına en büyük nedendir.

Daha öncesinden ve en son yaptığı iki çalma davranışından sonra Ceren eğitmeni tarafından

duyguları incitilmeden, suçlanılmadan uygun davranış yolları ile Ceren 'in gerçekle yüz yüze kalmasını, empati yöntemi ile duygularını anlamasını ve anlatmasını sağlanmıştır. Ve bunun sonucunda aileye böyle durumlarda nasıl davranılması gerektiğinin öğretilmesi ile birlikte Ceren ' deki çalma davranışı tamamen söndürülmüştür.

UYUM – DAVRANIŞ BOZUKLUĞU

ÇALMA: Okul öncesi dönem sonunda özellikle 7 -8 yaş civarlarında mülkiyet duygusu kazandırılmamış, mülkiyet ile ilgili haklara saygı göstermesi için gerekli olan kavram ve alışkanlıkların öğretilmediği çocuklarda, çocuklarına karşı aşırı disiplinli veya diğer çocuklarla kendi çocuğunu kıyaslayan, paraya aşırı düşkün olan veya harcama konusunda cimrilik gösteren, çocuklarına maddi cezalar veren, çocuklarının gereksinim ve ihtiyaçlarını gidermeyen, çocuğun kendisini değersiz hissettiği, kardeşlerini veya başka çocukları kıskanan, yeterince sevilmediğini düşünen, duygusal anlamda yeterince ilgi görmeyen, çocuğunda herhangi bir şeyi

izinsiz alma davranışını sürekli pekiştiren ailelerin çocuklarında bir davranış ve uyum bozukluğu olan çalma davranışı görülmektedir.

Bu özelliğe sahip çocuklar oyun arkadaşlarında ya da çevresinde hoşuna giden, kendisi için gerekli olan eşya vb. şeyleri arkadaşlarından, çevresinden habersiz ve izinsiz alarak kendilerine mal eder ve kullanmaya başlar.

Başkalarına ait olan bir şeyi izinsiz alma 5 – 6 yaşlarına kadar çocuklarda sıklıkla görülebilmektedir. Ancak bu tür eylemler çalma davranışı olarak kabul edilmemektedir. Çünkü bu yaşlarda çocuklar hangi kurala uyulup uyulmayacağıнын, hangi davranışların iyi ya da kötü olduğunun henüz bilincinde değildirler. Bu nedenle, çalma davranışının bir uyum ve davranış bozukluğu olabilmesi için çocuğun ilkököl çağına gelmiş olması gerekmektedir.

AİLELER ÇALMA DAVRANIŞI OLAN ÇOCUKLARINA NASIL YAKLAŞMALIDIR?

1. Çocuğunuzu çalma davranışından ötürü yargılamamalı ve suçlamamalısınız.
2. Çocuğunuzu aşağılamayınız.
3. Çocuğunuza küçük düşürücü, ayıplayıcı tavırlar sergilemeyiniz, aşağılayıcı, ayıplayıcı sözler söylemeyiniz.
4. Çocuğunuzun çalma davranışını deşifre etmeyiniz.
5. Çalma davranışından dolayı çocuğunuzu cezalandırmayınız ve çocuğunuza yasaklayıcı tutumlar sergilemeyiniz.
6. Çocuğunuzun gururunu kırmayınız.
7. Kesinlikle şiddete başvurmayınız.
8. Çalma davranışı nedeniyle çocuğunuza duyduğunuz güvensizliği, çocuğunuzu incitmeden çocuğunuza duygularınızla birlikte ifade ediniz.
9. Bu konuda uzman kişilerden mutlaka yardım almalısınız.

KAYNAKÇA: Bu yazı aynı anda
<http://www.cocukgelisim.com/> ve

Okul Öncesi Yazarlar Sitesi - www.okuloncesi.gen.tr

<http://www.okuloncesi.gen.tr/> sitelerinde
yayınlanmaktadır.

Muhammed Ali ÖZDOĞAN

Özel Eğitim Öğretmeni

OkulÖncesi.Gen.Tr Öğretmenler Köşe Yazarı

BEN BİR ÖĞRETMENİM

Ben bir öğretmenim. Zaman yavaş yavaş gözlerimin aydınlığını azaltır, isterim ki ışıklarım öğrencilerimin gözlerinde yıldız gibi parlasın. Kelimelerim pamuk gibi yumuşak sarsın yavrularımı... Anlattıklarım güneş olsun aydınlatsın karanlıklarını. Ve iz bırakmak bu günlerden yarınlara vücudun dar ve sevimsiz geometrisinden kurtulup yok olmak bir ideal uğruna.

Hayatın ne kadar, kısa ne kadar, oyun ve ne kadar, yanlanmadan ibaret olduğunu düşünürsek, yeni ufuklar belirlemek ve ebedileşmek ebedi değerler uğruna. Sonra

boyut kazanmak, çoğalmak, müthiş bir sezîş gayreti ile yüzlerce insan olmak aynı bedende.

Bir anıta bir kitabeye bir kitaba dönüşmek ve ruhlara güven ve sevgi kaynağı olmak... Toprak kadar mümbit toprak gibi ebedileşmek ardından.

Kutsal bir emanet olarak görmek öğrencileri ve kutsal bir metin aktarır gibi ihtimam göstermek her kelimeye. Ölüm anını infaz saatini bilen suçlular gibi dolu dolu yaşamak çocuklarla her anı. Küçük hayalleri büyük başarılarla dönüştürmek.

Öğretmek hayattır... Hayat öğretmek

Ben bir öğretmenim, kuzey gibi serin olmayı bilmeliyim güneyin ortasında

Ben bir öğretmenim, yanlış attığım her adımda öğrencilerimin dünyalarında bir sütun yıkıldığını bilmeliyim.

Gökten ışık yağarken yeryüzüne, bende bir ışık olarak kanatlanmalıyım yeryüzünden gökyüzüne.

İbrahim gibi ateş denizini gül bahçesine dönüştürmeyi bilmeliyim.

Minik hayallerden doğacak büyük projeleri herkesten önce görmeliyim.

Ben öğretmenim

Nalan SOYSAL BALİMOHAÇ

Okul Öncesi Öğretmeni

OkulÖncesi.Gen.Tr Öğretmenler Köşe Yazarı

TELEVİZYON VE ÇOCUK

Bir günün kaç saatini televizyon izlemekle geçirdiğinizi hesapladınız mı.. . ya da televizyonun sizden, ailenizden neleri çaldığını....Peki ya odamızın baş köşesinde seyretsek de seyretmesek de hep açık televizyonun çocuklarımızı nasıl etkilediğini....

Televizyon denilince sıralanacak pek çok soru ve tartışılması gereken birçok konu var aslında. Bunların içinde en önemlisi ve bizi en çok ilgilendireni “televizyonun çocuklar üzerindeki etkileri” dir. Çevremizde bulunan her şey çocukların ilgisini çekmektedir. Buna özellikle televizyon dahildir. Bebeklikten itibaren bu sesli ve renkli kutuya kayıtsız kalmamıştır çocuklar. Onlar için görsel ve işitsel birçok

uyaranla dolu olan bu sihirli kutu gelişimlerine yardımcı olmakla birlikte; doğru kullanılmadığı zaman gelişimlerini olumsuz etkilemektedir. Denetimsiz olarak izlenen programlar ve sınırlandırılmayan izlenme süreleri çocuklarımıza birçok zarar vermekte onları pasif birer izleyici yapmakta , etkileşimi kısıtlamaktadır.

Bir düşünün eve geldiğinizde yaptığınız ilk eylemlerden biridir televizyonu açmak.

Yahut uyandığınızda... Siz işlerinizle meşgul olurken televizyon karşısında bırakmış olduğunuz çocuk magazin programlarıyla,birbirini bıçaklayan insanlarla,sürekli tüketmeye teşvik eden reklamlarla, Türkçe konuşamayan insanlarla, sürekli dönen vurdulu kırdılı film özetleriyle baş başa kalmıştır artık...Bu yapay dünyayı çevresiyle ilişkilendiremeyen ya da yanlış ilişkilendiren bir çocuk kalmıştır geriye ve anlamak için sorular soracağı ne bir kimse, eline alıp inceleyeceği ne de bir nesne yoktur bu sihirli kutuda..

Alışkanlığa dönüşen televizyon davranışı zamanı doğru değerlendiremeyen, uykusuz, yorgun, pasif,

saldırgan, asosyal, Türkçe'yi kurallarına uygun konuşmayan hatta konuşamayan, paylaşamayan çocuklar çıkarabilmektedir karşımıza.

Peki hiç mi yararı yoktur televizyonun ? Elbette vardır. Hala bizlerin bile vazgeçemeyerek izlediğimiz çizgi filmler büyük bir eğlencedir çocuklar için hem hayal dünyalarını geliştirir, hem olayları somutlaştırarak anlatır. Mesela belgeseller gidip göremeyeceğimiz, anlatamayacağımız dünyaları evimize kadar getirir... Doğru programlarla eğitici uyarıcılardan yoksun çevredeki çocuklara uyarıcılar sağlar onların bilmedikleri dünyalar hakkında bir fikir verir..

Televizyon bir araçtır ve her araç gibi onu doğru kullanmak bizim elimizdedir. Bu araç konusunda çocuklarımızı ve ailelerimizi eğitmek de bizim görevimizdir. Öncelikle ailelerin çocukların yaşlarına uygun programları seçmelerine rehberlik etmeli ve 1-2 saatle sınırlandırılmasını sağlamalıyız. Ailelerin çocuklarıyla izledikleri programlar hakkında konuşulmalı gerçeikle bağdaştırılmalıdır. Bazı izlenenlerin rol gereği

olduğu gerçekte yaşandığında ne gibi etkileri olabileceği hakkında konuşulmalıdır. Ailelerin televizyon yerine çocuklara sunabilecekleri alternatifler olmalıdır. Çocuklar resim yapma, kitap okuma, oyun hamuru ile oynama vb. hobiler geliştirmeleri teşvik edilmeli ailelerinde çocuklarıyla nasıl birlikte etkili zaman geçirebilecekleri üzerinde durulmalıdır. Çocukların akşam TV izleme yerine yaptıkları etkinlikler ödüllendirilmelidir. Çocukların kendilerine doğru insanları örnek almaları sağlanmalıdır.

Mine KAYALI

Okul Öncesi Öğretmeni

OkulÖncesi.Gen.Tr Öğretmenler Köşe Yazarı

ÇOCUĞUN SOSYAL GELİŞİMİNDE OYUNUN ÖNEMİ

Hayatımızda sosyalliğin önemi

Her insan kaçınılmaz olarak toplumun vazgeçilmez bir bireyidir. Hepimiz sosyal bir çevrede doğar, yetişir, büyür ve artık ister istemez o toplumun parçaları oluruz. Elbette ki, çocuklarımız da bu kaçınılmaz kurala dahildir.

Çocuklar, arkadaş edinerek daha çok küçük yaşlarda sosyal çevreye adım atmış olurlar. Onlar, insanlığın bir arada yaşamasının kurallarını, daha da önemlisi insanlarla olan diyaloglarının temellerini 0–6 yaş

arasında oyun oynarken atarlar. Bu yüzdendir ki, çocuğun oyun oynama gereksinimine zemin hazırlamak ailenin çocuk üzerindeki mükellefiyetlerindedir.

Oyun oynamayı sevmeyen çocuk aslında sorunlu çocuktur...

Çocuk psikolojisinde oyunun yerini hemen hemen hiçbir şey tutmamaktadır; çünkü oyun yeni harekete başlayan bir insanoğlu için adeta beden keşfidir. Oyun oynamayı sevmeyen çocuk, arkadaşlarıyla anlaşamadığının, insanlarla problemi olduğunun ya da çekingenliğinin belirtilerini bu yolla göstermiş olur. Buda çocuğun sosyal gelişimindeki probleminin can damarıdır. Bu nedenle Piaget hayatı ve sosyalliği oyun + iş olarak değerlendirmiştir.

Oyun; çocuğun sosyal gelişimine ve hayatına neler katar?

Sosyal gelişme; çocuğun sosyal uyarıcılara karşı özellikle grup yaşamının baskı ve zorunluluklarına karşı duyarlılık geliştirmesi, grubunda ya da kültüründeki diğer insanlarla geçinebilmesi ve onlar gibi davranabilmesidir. Kısaca

sosyalleşme, kişinin grubun kural ve değerlerine uymayı öğrenmesi ve bu değerler düzenini benimsemesidir (Yavuzer 1982). Bu çerçeveden bakacak olursak oyun; kişinin korkularının engellenmesinin ve sosyal çatışmasının üstesinden gelmesine, sosyal olgunlaşmasına, öz benliğini bulmasına yardımcı olur. Bunun için ünlü psikanalist Ellis, oyunu “karmaşık bir insan davranışıdır” diye tanımlamıştır.

Sosyal gelişim, çocuğun duygusal boyutunu da kapsamaktadır. Çocuk oyun sırasında sevinç, mutluluk, korku, kaygı, dostluk, kin, nefret, sevgi, sevilme, güven duyma, bağımlılık, ölüm gibi birçok duygusal tepkiyi öğrenirken aynı zamanda bazı duygusal tepkilerini kontrol etmeyi ve denetim altına almayı da öğrenir. Çocuk, ailede yaşanan herhangi bir olumsuz olayı, kardeş kıskançlığını, korkularını veya arkadaşlarıyla iletişim kuramama gibi problemlerini oyuna yansıtabilir. Ya da çocuk yasak olan bir şeyi yaptığı için annesi tarafından cezalandırılırsa, kızgınlık ve suçluluk duygusunun üstesinden, rol içerikli oyunlarında gelir. Rol oyununda kendisi anne olur ve bebeklerini azarlar.

Burada artık kendisi suçlu değil cezalandırıcıdır ve bu şekilde duygularını oyununda boşaltmış olur. Ayrıca çocuk anne ve babasıyla oynadığı oyuna; amaçlarının önemsendiği, sevildiği, değer görüldüğü açısından bakar ve bu olumlu duygular 0–6 yaş çocuğunun sevgi açlığını fazlasıyla gidererek onun hayata daima olumlu bakmaya çalışmasına katkı sağlar. Bunu hayatın içinden, yaşanmış bir olayla örneklendirecek olursak sanırım oyunun hayattaki önemi daha iyi anlaşılacaktır.

“Bir bayram ziyaretinde otuzlu yaşlardaki evlatlar eş ve çocuklarıyla birlikte yaşlı babalarını ziyarete giderler. Torunlarını gören dede birden gençleşir. Hemen torunları ile atçılık oynamaya başlar. Tabii ki kendisi at olur, torunlarını sırtında taşır. Yaşlı adamın evlatları, gözlerinde mahzun bir mutluluk ile bakışırlar. Dede durumu fark ettiğinde şunları söyler:

“Ah çocuklarım, keşke sizinle de zamanında böyle oynayabilseydim! Otuzlu kırklı yaşların hırsı, çocuklarımla oyun oynatmadı. Para kazanınca, çocuklarıma oyuncak alınca, onların çok mutlu olacağını

düşündüm. Ama şimdi görüyorum ki, yüreklerinizde hala o yılların eksikliği var ve bu eksikliğin oluşturduğu hüznün gözlerinizden yansıyor. Evlatlarım siz siz olun, çocuklarınızın değerini iyi bilin. Onlarla ilgilenin.”

Kimi zaman oyun; yetişkinler tarafından boşa geçen zaman olarak görülür. Hatta bazı anne ve babalar çocuklarını yuvaya göndermek istemediklerini, çünkü sürekli oyun oynadıklarını ve bu yüzden paralarının boşa gideceğini düşünür. Bu yanılgıyı düzeltebilmek adına oyunun çocuğun sosyal gelişimine faydalarına bakacak olursak;

- Çocuk oyunda, aile içindeki rolleri üstlenerek aile bireylerinin görevlerini, davranış biçimlerini öğrenebilir ve kendine uygun gördüklerini alır ve tekrarlayarak pekiştirir.
- Oyunda çeşitli meslek gruplarını taklit ederek o mesleğin ne olduğunu öğrenebilir ve kendine uygun olan mesleği tanımaya başlar.

- Çevresindeki insanlarla iletişim kurmayı, işbirliği ve gözlem yapmayı öğrenir, yardımlaşma duygularını geliştirebilir.
- Çocuk oyun yoluyla; teşekkür etme, merhaba, günaydın, hoş geldiniz, nasılsınız ve iyi geceler deme gibi sözel kuralların yanı sıra; konuşan birini dinleme, trafik kurallarına uyma, sıra bekleme gibi sözel olmayan kuralları da öğrenir.
- Doğru- yanlış, iyi- kötü, haklı- haksız, güzel- çirkin gibi ahlaki kavramları pekiştirebilir.
- Oyun; çocuklar arasında ortak bir anlaşma yolunu destekler ve çocuğun özgürlük ve bireysellik kazanmasını, nesneler dünyasıyla ilişki kurmasını sağlayarak toplumsallaşmasına büyük ölçüde yardımcı olur.
- Çocuğun kendini başkasının yerine koyması ya da başkasının gözü ile kendini görme yeteneğini kazanması, sosyal gelişimin en zor aşamasıdır. Bu gelişim için taklit etme, gerçeğin hayal dünyasında değiştirilmesi, ilişki kurma yeteneği, konuşma ile ilişki kurma niteliklerinin çocuk da bulunması gerekir. Çocuk oyunda aldığı herhangi

bir rolle bir başkasının yerine girer ve başkasıymış gibi davranır. Bu da çocuğun empati kurma duygusunu geliştirir.

- Oyun alanları çocukların sosyalleşmesi için en mükemmel ortamlardır. Çünkü oyun çocuk için ciddi ve amaçlı bir uğraşdır ve oyunda kafasında belirlediği, kızdığı ve sevdiği insana mesaj yollar.

Anne ve babalar! Unutmayınız ki sizler, gülfidanı yetiştiren her türlü hürmete layık bahçıvanlarsınız. Çocuklarımızla keyifli oyunlar oynamalısınız ki; hayat denilen oyunda başarılı olsunlar...

Kaynaklar:

Çocuk ve oyun / prof. Dr. Berka Özdoğan

AKPINAR Mehmet/ O çocuk Senin Ama Sen onu hiç anlamıyorsun

Sevgi DEMİRCİ

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENİ

OkulÖncesi.Gen.Tr Öğretmenler Köşe Yazarı

OKULÖNCESİ EĞİTİM DÖNEMİNDE ERKEK ÖĞRETMENİN ROLÜ

Çocuk denilince ilk akla gelen annelerdir. Herkese tarafında bilindiği gibi çocuğun eğitimi anne karnından başlar büyüyene kadar anne tarafından karşılanılır. İlk öğretmeni aslında anne diyebiliriz. Bu yüzden anne çocuk hayatında vazgeçilmez bir unsurdur. Babanın evde olmayışı beslenmesinin anne tarafından karşılanması çocuğun anneye olan bağlılığını artmaktadır.

Değişen hayat koşullarından dolayı kadının çalışma hayatında yer alması, kadın erkek arasında eşitliğe ve işbirliğine dayalı bir iş yaşantısı gerektirmektedir. Bu

durum ailedeki rolleri statüleri, ve aile içi iletişimdeki değişiklikleri de beraberinde gerektirmektedir. Kadının çalışması ev işleri çocuk bakımı ve eğitimi konusunda daha fazla yardıma ihtiyaç duymaktadır. Bu nedenlerden dolayı okulöncesine olan ihtiyaç giderek artmaktadır.

Her ne kadar günümüzde kadınlar ve erkekler cinsiyeten bağımsız, geleneksel olmayan farklı meslek dallarına görev alsalar da özellikle okulöncesi eğitimde çalışan personellerin bir çoğu kadınlardan oluşmaktadır.

Son yıllarda yapılan bazı araştırmalarda BABA VE ÇOCUK arasında kurulan ilişkilerde babanın daha çok emek harcadığı, daha çok gerçekçi sevecen davrandıkları gözlenmiştir. Ayrıca babaların çocuklarıyla oynadıkları oyunlarının niteliğinin, çocukların daha sonra kurdukları ilişkiler üzerinde de etkili olduğu belirtmektedir.

Bu bağlamda çocuğun gelişiminde ve eğitiminde rol oynayan erkeklerin, okulöncesi eğitimde oldukça az sayıda görev almaları, çoğunluğunun kadın öğretmenlerden oluşması, okulöncesi öğretmenliği

mesleki açıdan bayan meslek algısının daha baskılı ve etkili düşündürmektedir. Ayrıca okulöncesi eğitimde görev yapan erkek öğretmenlerin çok az sayıda olması ülkemize özgü bir durum olmadığı AMERİKA, AVUSTURALYA, ALMANYA, FİNLANDİYA gibi ülkelerde benzer bir tabloya rastlandığı görülmektedir.

ÖZELLİKLE ÜLKEMİZDE erkeklerin çocuk bakımı ve eğitimi konusunda etkin görev alabileceği görüşünün yaygınlaşması ve okulöncesi eğitimde kurumlarında çalışan yada çalışacak olan erkek personelin desteklenmesi ve erkeklerinde alanındaki gereklilikleri konusunda toplumsal bir bilinç oluşturmaları gerekmektedir.

ÖZELLİKLE ŞUAN GÖREV YAPAN ERKEK ÖĞRETMENLER alanında kötü bir imaj bırakmamaları diğer öğretmenlerde örnek olmaları gerekmektedir. ERKEK ÖĞRETMENİN OKULÖNCESİNDE (BAYAN ÖĞRETMENE GÖRE) EĞİTEME OLAN AVANTAJLARI

1- Yapılan araştırmalar sonucunda erkek öğretmenin hareketli oyunlarda daha fazla aktif rol alarak gürültü ortamlara daha fazla tolerans gösterdiği ayrıca bazı bayan öğretmenlere kıyasla blok köşelerinde oynamaktan daha çok hoşlandıklarını dolayısıyla böyle durumlarda erkek öğretmenlerin bayanlara daha fazla destek olabileceklerini ifade etmektedir.

2- Bunun yanı sıra erkek öğretmenin sınıf yönetiminde çocuklar arası çatışmaları çözümlemelerde saldırganlıklarıyla baş etmede toleranslı davranmakta erkek öğretmenlerin daha başarılı olduğu göstermektedir.

3- Araştırmaların daha çok üzerinde durdukları konulardan biri de erkek öğretmenlerin tek ebeveynli ailelerden gelen çocuklara model olma açısından önemli katkılarda bulduklarıdır.

4- Günümüzde boşanmaların yoğunlukta olması çocuğun büyüene kadar bakımı ev eğitiminin anne tarafından karşılanması çocukta baba yoksunluğun oluşmaktadır. Ailede baba yoksunluğu nedeniyle evde kuramadıkları

olumlu sürekli tamamlayıcı bir ilişkiyi erkek öğretmen sağlamaktadır.

SONUÇ: Bir çocuğun hayatında anne veya baba değil anne ve baba yer almaktadır. Bunlardan birinin olmaması çok büyük bir eksiklik oluşturmaktadır. Eğitimde de kadın öğretmen ve erkek öğretmen ayırımı olmamalı. Çocuk için bunlarda beraber bulunmalı. Eğitimde cinsiyet ayırımı olmamalı.

Mecit İLKAN

Okul Öncesi Öğretmeni

OkulÖncesi.Gen.Tr Öğretmenler Köşe Yazarı

BOŞANMA VE ÇOCUK

Masada oturan bir adam karşısında kadın ve erkek oturmuşlar ikisi de evet deyince herkes mutlu olur. Bir süre sonra yine masada oturan bir kadın ve bir erkek. Biri 'istiyorum' der, diğeri 'bende' dediği an kimse mutlu olmaz. En başta çocuklar.

Siz anneler babalar acaba; Yaşadığımız bu sorunlu dönemin nedeni gerçekten evliliğiniz mi, bu evliliği kurtarmak için elinizden gelen her şeyi yaptınız mı, birbirinize yeterince zaman tanıdınız mı, etki altında kalmadan mı verdiniz bu kararı. Yalnızca eşimi boşuyorum çocuğumu değil, çocuğumun hem bana hem

eşime ihtiyacı var ve her zaman olacaktır, diye düşünürler mi? Boşanma ne denli kaçınılmaz olsa da, her iki eş için; mutsuzlukların bitişi rahatlama ve kurtuluş değil, zor bir dönemin başlangıcıdır. Boşanmadan sonra genelde evden ayrılan babadır. Boşanmadan sonra eşler birbirlerini kötüleyerek kendini çocuğuna daha çok sevdirmeye çalışır. Birde kendine yeni bir hayat kurmuş ve sorumlulukları artmışsa çocuğuna vereceğinin sevgi olduğunu çok çabuk unuttur. Çocuğunun kendisine sormasından korktuğu soruların önüne geçmek için çocuğunu hediyelere boğar, daha önceden göstermediği ilgiyi gösterir, aslında çocuğuna zarar verdiğinin farkında bile değildir.

Annenin durumu daha farklıdır, çalışmak zorundadır birçok sorumluluğu tek başına yüklenmiştir. Hayatla mücadeleye tek başına devam edecektir. Bu arada babanın verdiği hediyeleri kendisi alamadığı için kendini kötü hissetmekte ve buna neden olarak gördüğü eski eşini çocuğundan uzaklaştırmaya çalışır. Böylece eski eşine zarar vereceğini düşünür ama aslında cezalandırdığı eski eşi değil çocuğudur. Bu karşılıklı çekişmelerin arasında

çocuk sevgisiz büyür. Bir zaman sonra onların bu zayıf yönlerini kendi istekleri doğrultusunda kullanmaya başlar. Sorumsuz, yalancı, bencil ve çevresindeki insanları sadece onun mutluluğu için kullanabileceği birer unsur olarak görmeye başlar.

Oysa evlenme kararını alırken nasıl birlikte almışlarsa, boşanma kararını da birlikte almalılar. Bir insanın varlığı yokluğundan daha çok acı veriyorsa o evlilik bitmeli. Bu çocuklara birlikte anlatılmalı. Yine onun anne ve babası olduğu onu yine sevdikleri ihtiyacı olduğunda yanında olacakları anlatılmalıdır. Bu ayrılıkta onun bir suçu olmadığı ona hissettirilmeli ve eşler birbirine saygılı davranarak çocuğa örnek olmalıdır. Bu zor dönemde çocuğa destek olmalıdır Evlenirken ' evet' demeden önce çok iyi düşünüp karar verilmelidir. Eski eşler birbirlerini boşayabileceklerini ama çocuklarını boşayamayacaklarını anlamalıdır.

Suzan YETKİN

Okul Öncesi Öğretmeni

OkulÖncesi.Gen.Tr Öğretmenler Köşe Yazarı

OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE RENK KAVRAMI ÖĞRETİM AŞAMALARI

Merhaba; okul öncesi dönemde renk kavramı her zaman karşılaştığımız bir konu... Bu yazımda konuya, şöyle tabir-i caiz ise tepeden bir dalış ile biraz tecrübe biraz bilgi birazda etkinlik paylaşmış olacağım.

Birinci Aşama:

Renk kavramı verilirken önce çocukların kavram olarak renk nedir? Sorusunun cevabını bilip bilmediğine bakmak gerekir.

Renk kavramı ile ilk defa karşılaşan bir çocuğa öğretmeni kırmızı dediğinde çocuk anlamsız bakışlar sergileyebilir bu durumda çocuğumuzun renk kavramını

bilip bilmediğini sorgulamamız gerekir. Kırmızı yerine “kırmızı renk çiçek” dediğimizde çocuk yine anlamsız bakışlar sergiliyorsa o zaman anlarız ki bizim çocuğumuz renk kavramının ne olduğunu bilmiyor. O zaman yapmamız veya yapmamamız gereken ne peki bu konuda öğretmen için olumsuz bir örnek diyalog örneği görelim

Öğretmen : Elmalar kırmızı

Çocuk : Öğretmenim kırmızı ne demek,

Öğretmen : Kırmızı çileğin rengi işte

Çocuk : hımm, öğretmenim nasıl renk oluyor, renk ne demek

Öğretmen : Rennnkkk rengi işte bak dışı kırmızı bu da sarı...

Örneğimizde de görüldüğü gibi öğretmen kavramı somutlaştırmaya çalışmış ama işin temelinde olan elmalar yada çilekler değil, temelde olan kavramın temel mantığının çocuğun zihnine yerleşmemiş olması. Peki renk kavramının temellerini çocuğun zihnine nasıl yerleştirebilir. En basit yolla ve en çarpıcı olarak. İşte bu noktada bir anahtar kelime işimizi görüyor “..... ile

boyanmış” şimdi de bu olayı anlatan bir öğretmen öğrenci diyaloguna bakalım isterseniz.

Öğretmen : Elmalar kırmızı

Çocuk : Öğretmenim kırmızı ne demek,

Öğretmen : Kırmızı boyası demek yani Elmalar “kırmızı ile boyanmış”

Çocuk : Hımm, kim boyamış öğretmenim

Öğretmen : Kırmızı elmanın rengi, elmalar boyalı büyüyor

Çocuk : Öğretmenim elmalar hep kırmızı mı olur

Öğretmen : Hayır, farklı renk olanları da var.

Birinci aşamada, renk kavramının çocuğun zihninde somutlaştırılarak transfer edilmesi için “boyanmış” kelimesini kullandık.

İkinci Aşama:

Kavram olarak rengi çocuğun içselleştirmesini sağladıktan sonra sırası ile hangi renkleri nasıl yöntemler kullanarak öğretebiliriz. Biraz da bunlara bakalım.

Çocuklarda renk kavramının öğretilmesinde sıralama ana renklerden ara renklere doğru olabildiği gibi çocuğun çevresinde çokça bulunan “siyah, beyaz” renklerinden de başlanılabilir.

Renk öğretim sırası şu şekilde olmalı;

Kırmızı

Sarı

Mavi

Yeşil

Siyah

Beyaz

Renklerin öğretilmesi için örnek birkaç etkinlik vereceğim bu örnekleri her renge göre değiştirerek uygulayabilirsiniz.

Sanat etkinliği

Kırmızı renk el baskısı

Örnek drama

Kocaman kırmızı çilekler ülkesi (yaratıcılığı size bırakmak için açıklanmamıştır.)

Örnek deney

Suluboya ile suyun boyanması

Örnek anadil etkinliği

Bilmeceler – renkler ülkesine yolculuk masalı
(yaratıcılığı size bırakmak için açıklanmamıştır.)

Örnek oyun etkinliği

Renk satıcıları (sınıftaki çocukların 1/5'inin standı olur ve her çocuğun standında farklı renklerden giysiler olur. Mesela kırmızı penye, sarı kazak gibi... Diğer çocuklar satıcının yanına gelerek satın almak istediği kıyafeti ve o kıyafetin rengini söyler ve satın alır. Tüm kıyafetler

satılınca satın alan çocuklar bir defile düzenleyerek kıyafetleri tanıtır. Öğretmende sunuculuk yaparak “şimdi de sahnede ışıltı ışıltı parlayan kırmızı hırkası ile tuğbaaaa”

Üçüncü Aşama:

Son aşamayı bir oyunla bitirelim isterseniz. Oyunumuzun adı “Renk Yolu”

Öğretmen sınıfın zeminine daha önceden hazırlamış olduğu renkli daireleri düzensiz bir şekilde dizerek yol yapar. Sonra sıra ile çocuklardan öğretmenin söylediği renklere basarak yolu tamamlamalarını ister. Tüm renkleri bilerek yolu tamamlayan çocuğun yüzüne yüz boyası ile gökkuşakı yapılıır. Gün sonunda yolu tamamlayamayan çocuklara da gökkuşakı yapmak size kalmış.

Tamer UZUNER

Okul Öncesi Öğretmeni

OkulÖncesiEgitim.Org Site Kurucusu

OkulÖncesi.Gen.Tr Öğretmenler Yazarı

AİLE-ÇOCUK İLETİŞİMİ VE ETKİN DİNLEME

İnsanlar anababa olunca yeni bir rol üstlenip insan olduklarını anababaların da insani kusurları duyguları kişisel sınırlılıkları olduğunu unuturlar.Duyguları ne olursa olsun onları ifade etmek için kendilerini özgür hissetmezler.Çoğu kez anababalardan şu sözü duyarız.”Ben kendimi çocuğuma adadım, onun için yaşıyorum”.Çocuklarını sevmeden hiçbir koşula bağlı olmadan hoşgörülü davranmaları kendi bencil gereksinimlerini bir tarafa bırakıp çocukları için özveride bulunmaları hepsinden öte kendi anababalarının yaptığı hataları yapmamaları gerekir diye çok zorlanırlar.

Anababalar kendilerini çocuklarına karşı olumlu duyguları olduğu kadar olumsuz duyguları da olabilecek bir kişi olarak kabul etmelidir.

Anababanın yapmacık kabulü: herkesin bildiği gibi çocuklar anababalarının tavırlarına karşı son derece duyarlıdırlar.Anababalar çocuklarına karşı sözsüz iletilerde gönderirler.Gerçek duygusu kızgınlık olan ebeveynin ses tonu ve mimikleriyle bunu belli etmemesi olanaksızdır.Sonuçta onaylanmadığını hisseden çocuk, o anda ebeveyni tarafından sevilmediğini anlar.

Yapmacık kabullenmenin çok önemli bir yan etkisi de uzun gelecekte çocuk ve anababa arasındaki ilişkiye zarar vermesidir.Çocuk karışık iletiler alınca anababasının dürüstlüğü konusunda kuşku duymaya başlar.Çocuğunuza kabul etmeyeceğiniz davranışları yaptığı zaman , kişi olarak onu kabul etmeyeceğinizi söylemede yarar vardır.Böylece çocuk gerçek duygularınızla davrandığınız için , sizi açık ve dürüst olarak algılamayı öğrenecektir.

.Sınırlar koyma ya da kısıtlamalar yerine çocukların kabul edilemez davranışlarını değiştirmede kullanılacak daha etkili yöntemler vardır.

Bunlardan biri de “Etkin Dinleme” metodudur.”Dr. Thomas Gordon’un Etkili Anne Baba Eğitimi Programında” bu teknik ebeveynlere öğretilmiş ve çok faydalı olmuştur.

Etkin dinleme bir dizi tavır gerektirir.Bunlar:

- Önce çocuğun söylemek istediğini duymak istemelisiniz.Zamanınız yoksa çocuğa söyleyin
- Duyguları ne olursa olsun gerçekten kabul edebilmelisiniz.
- Duyguların sürekli değil geçici olduğunu anlamalısınız.Nefret sevgiye dönüşebilir., hayal kırıklığı yerini umuda bırakabilir.
- Çocuğun ayrı bir birey olduğunu görebilmelisiniz.

Etkin dinlemede alan önce gönderenin duygularını ve iletinin ne anlama geldiğini anlamaya çalışır.Sonra bunu doğruluğunu sınamak için kendi sözcükleriyle gönderene geri iletir.Alan, bu iletide

değerlendirme, öneri ve görüş bildirme, soru sorma gibi kendisinden bir şeyler göndermez.Yalnızca gönderenin iletisinden anladığını iletir.etkin dinleme çocukların duygu boşalmasına yardımcı olur.Çocuklar duygularını keşfeder.Olumsuz duygular dile getirildikten sonra sihirli bir değnekle dokunulmuş gibi kaybolur.Çocuğun sözleri (özel kodu) duygularını ileten bir araçtır.Kod ileti değildir.Anababalar bu kodu çözmelidir.

Aşağıdaki örnekte kodu olduğu gibi tekrarlamakla, anababanın önce kodu çözüp ardından çocuğun duygusunu geri bildirmesi arasındaki fark görülmektedir.

Örnek:

Ahmet : Bak,anne bana aldığınız sürpriz yumurtanın içinden çıkan parçalarla kendime bir oyuncak yaptım.

1.Anne:Yumurtanın içinden çıkanlarla bir oyuncak yaptın.(KODU YİNELEME)

2.Anne:Yaptığın oyuncakla gurur duyuyorsun.
(DUYGUYU GERİ İLETME)

Anababalar etkin dinleme metodunu uygularken papağanlaşan bir duruma düşmemelidir ve doğru yapabilmek için çok sayıda uygulama yapmak gerekebilir.

Koşulsuz kabuller, aşırı ilgilenme, ihtiyaçların derhal giderilmesi..tüm bunlar çocuğun bağımlı bir kişilik geliştirmesine sebep olacak tutumlardır.Tanıdığım evli bir çiftin çocuklarının ilk aylarını hatırlıyorum.Anne sağlık problemlerinden dolayı ikinci bir çocuk sahibi olamayacak birisiydi:Bu durum da çocuklarıyla ilgili tutumlarını etkiliyordu.Çocuklarının 10-11. aylarıydı zannedersem; üçümüz oturmuş sohbet ederken aniden içerde uyumakta olan bebeğin ağlama sesi duyuldu ve ikisi de koşarak bebeğe bakmaya gittiler.Ama nasıl bir gidiş..Aksiyon filmlerini aratmayacak kadar hızlı, uçarcasına koştular.Bebek “ben buradayım, uyandım “mesajı vermek istiyordu tabii.yıllar sonra tekrar karşılaştığımızda çocuklarının durumunu sordum.”İlkokula başladığını, derslerinde başarılı

olduğunu ancak biraz güvensiz olduğunu söylediler(Kaldırımda karşıdan karşıya tek başına geçemediğini, bakkala ekmek almaya gitmek istemediğini vs.)

Çocuklarımızın bağımsız birer birey olarak yetişmesi, kendine güvenen, yaratıcı kişilik özelliklerine sahip insanlar olmasını istiyorsak onlara karşı tutumlarımızı gözden geçirmeliyiz.Yapmacık tavırlar yerine hissettiklerimizi çocuğa uygun bir dille iletmeli onun sorunlarını ve duygularını da anlamaya çalışmalıyız.Etkin dinleme ilkelerini de göz önünde bulundurarak çocuğun sorun çözümünün ilk basamağını başlatırız.Çocuklar genellikle bundan sonrasını kendileri getirir ve kendi çözümlerini bularak, sorunlarının üstesinden gelirler.

İsmail KEKÜLLÜOĞLU

Giresun Eğitim Fakültesi

Okul Öncesi Öğretmenliği Öğrencisi

OkulÖncesi.Gen.Tr Öğrenciler Köşe Yazarı

AİLEYE YENİ BİR BEBEĞİN GELMESİ

Aileye yeni bir üyenin katılması onların yaşamını renklendirir. Bu, aile için önemli ve mutlu bir olaydır. Yeni bebek ailenin tüm yaşamını etkiler. Ailedeki tüm yetişkinlerin ilgi odağı olur.

Yeni doğan bebek, bir önceki gibi ailenin ilgi merkezi durumuna gelir. Yetişkinler için doğal olan bu durum, o güne kadar her şeyin kendisine göre ayarlanan büyük çocuk için hiç de hoş değildir. Büyük çocuk artık ailenin

onunla yeterince ilgilenmediğini düşünerek kardeşine zarar verebilir. Anne – babasını, odasını, eşyalarını paylaşmak onun için hiç de kolay bir durum değildir. Uzmanlar, büyük çocuk 8 yaşını doldurduktan sonra ikinci bir çocuğun olmasını önermektedirler. Nedeni, 8 yaşındaki bir çocuk artık birinci sınıfı bitirmiştir, okul hayatına da alışmıştır. Aile de küçük çocukla yeterince ilgilenmek için vakit bulmuş olur.

İnsan toplumsal bir varlıktır. Yakınlık duyduğu, çok sevdiği, kendisine benzemek istediği insanlara karşı kıskançlık duygusu geliştirir.

Çocukta paylaşma duygusu gelişmediğinden , sahip olduğu şeyleri başkalarıyla paylaşmayı kabul edecek duygusal olgunluğa erişmemiştir. Bu nedenle yeni gelen kardeşe karşı nefret ve hatta kardeşini yok etme girişimlerinde bile bulunabilir.

Aileye yeni katılan bebeğe karşı çocuğun geliştirdiği uyumsuz davranışlar;

- Bebeksi davranışlar gösterme,
- Uykusuzluk,
- Yapabildiği işleri yapmama,
- Kardeşine açıkça kıskançlığını ifade etme,
- Nedensiz yere kızmaya ağlamaya başlama,
- Çevresindekileri huzursuz etme.

Doğumdan önce çocuğun odası ayrılmalı, yeni bir bebeğin olacağı, ve onun yardıma ihtiyacı olduğunu büyük çocuğa anlatılmalıdır. Çocuğun önceden alınmış eşyaları küçük çocuğa verilmemeli. Bu durum çocuğun mülkiyet duygusunu zedeler. Sahip olduğu şeyleri de kaybedebileceği duygusuna kapılır.

Yetişkinlere öneriler;

- Çocuklar şımartılmamalı,

-Çocukları kıskandırmaya çalışmamalı,

-Çocuklar kardeşleri ve arkadaşları ile karşılaştırmamak gerekir,

-Çocuklar paylaşmaya alıştırılmalı (küçük yaştan).

Mirela MUÇO

Marmara Üniversitesi

Okul Öncesi Öğretmenliği Öğrencisi

OkulÖncesi.Gen.Tr Öğrenciler Köşe Yazarı

ARAMIZDAKİ FARK

Bütün mesele bu; çocuk olmak ya da olmamak.....

Aramızdaki fark bu sanırım.

Ben gökyüzüne baktığımda beyaz bulutlar görürüm, sen her renkten bulut yaratırsın kendine. Gecenin içinden bir ay parlar benim için, sana masallar anlatır ay dede. Ben sözcüklerde anlatılanları okurum ,sen resimlerinle çizersin sözcüklerle anlatılamayanları. Ben bazı günler ne istediğimi bilmem, senin her gün için bitimsiz isteklerin vardır.

Ben bilinen şeyleri anlatırım, sen gözlerini kocaman açıp bana bakarsın hayran hayran, “ooof ne kadar çok şey biliyorsun” diyen dillerin ne şirindir senin sözlerin...

Benim kötü zamanlarım vardır, yorgun günlerim; sense en kötü zamanları masum sözcüklerle gülücüklerle dönüştürürsün. Sen ne güzel şeysin yorgunluk nedir bilmeden neşeyle sararsın bu dünyayı. Bir tek sözünle odadaki herkesi kahkaha tufanının ortasına atarsın. Sonrada şaşkın şaşkın bakarsın; “eminim bu büyükler ne garip” diyorsundur. Bilmezsin ki küçüğüm, bu söylediklerinin dünya gerçeğine aykırı olduğunu ve bizim gülmeye ne kadar çok ihtiyacımız olduğunu, seninle dünyamızın temizlendiğini, sözcüklerin şekilsizliğinin senin dudaklarında bu kadar güzel olduğunu, bilmezsin ki tatlı dillim!

Sen keşfe çıkarsın bu dünyada, büyüüp bizim gibi garipleşmeden önce.

Bizim küçük adımlarımız senin en büyük maceralarıdır. Ne büyük serüvendir senin için annenin saksılarının içine bulduğun bütün ilaçları vitamin niyetine özenle toprağa karıştırarak ,bu büyük deney için sessizce olacakları beklemek. Ve ne kadar safsın çiçekler çürüdükten sonra: “anne sakın çiçeklere ilaç verme ,işe yaramıyo ben denedim” diyecek kadar. Ve senin için ilk saksı tecrübesinin annenin çılgılığıyla son buluşuna bir anlam veremeyecek kadar kızgınsın, büyük olmanın -bilim adamı olma yolundaki ilk adımlara- gösterdiği saygısızlık karşısında.

Bu dünyada her şey senin , her şey sana aittir. Biz sahiplenmekten korkarken bir şeyleri, sen mülkiyetinin sınırlarını hudutsuz çizersin. Sadakati unutulmuş bir yerlere atanlara inat ,sessiz arkadaşlarına en büyük sadakati gösterirsin, sen onları kırsan da yine senin olabilecek kadar sana dost olduklarını bilirsin! Dışarıda geçirilen uzun bir günün sonunda ilk onlara koşarsın, uykudan önce gönlünü alırsın her birinin! Oyuncaklar dünyası senin kraliyetindir. Hangi -büyük- kral

olabilmiştir ki? Sen herkesten önce hakimiyetini ilan edensin bu dünyaya.

Ve ne kadar temiz yüreklisin. Kaybolan küçük kaplumbağanı hatırlıyor musun? Biz senin üzüleceğini sanıyorduk, sense sözcüklerinle sihirli bir değnek gibi bize dokunmuş, senin büyük akılların karşısında küçücük yapıvermiştin bizi. ‘‘Yazıktı zaten, o minnacık kavanozun içinde napsındı hayvancık, dolaşmaya çıkmıştır bahçede, sıkılır onda da can var ya, sizde de hiç akıl yok, oraya kapatılır mı hiç o, gelir ama üjülmeyin...’’..... biz her ne kadar bu son kısma inanmamış olsak da, senin her duruma üretebildiğin çözümler karşısında dünyanın sekizinci harikası olduğunu düşünüyorduk!

Ve bir yıl sonra bu büyük kahinin önünde eğildik!!!! Bizim kedilere yem olduğunu düşündüğümüz küçük kaplumbağa bir yıl sonra baharda çıkıp gelmesin mi? Bitanem sen bildiğin şeyin karşısında şaşkın değil sevinçliydin, bizse hayretler içinde bir çocuğun sözlerinin bu kadar temiz, inandığı şeyin bu kadar gerçek

olabilmesinin saflığı içindeydik. Bir de demez misin ”bak gördün mü, kış uykusuna yattı da geldi, sizin kavanozda uyunur mu hiç...” Ah küçük adamım biz öğrettiklerimizi unutacak kadar şaşkınsınız, senin aklının berraklığı karşısında.

Senin yolların öyle düz ki, girintiler çıkıntılar yok kıyılarında; bizim yollarımızdaki acabalarımızı göremeyecek kadar sahiptin doğru bildiklerine. Ve sen çocuksun sütünü içtiğin zaman hemen boyunun uzayacağına inanacak kadar, işe giden babanın arkasından tıraş olup büyük adam olmaya özenecek kadar, yüzündeki kesikleri de erkek olma yolundaki cilveler kabul edebilecek kadar; bizse çocuk olmayı özleyebilecek kadar büyüğüz. Sen çokların arasından sıyrılan teksin. Sen her şeye rağmen varolan bir harikasın; çünkü senin adın –çocuk-.

Sana sıradan biriymişsin gibi bakanlara aldırma nur tanem! Sen bu hayatın en büyük mucizesisin!

Özgül KAAN

OkulÖncesi.Gen.Tr Satırlardaki Umutlar

Bir çocuğun sessiz çığlıklarıdır bu şiir. Duymayan kulaklara ses olsun diye yazıyorum. Bir çocuğun hayatında neleri yıkmaya kudretiniz olduğunu görün diye ve en güzelleri yaratabilmeniz için o kudretin size verildiğini hatırlayın diye!

BEN HER ŞEYİ SENDEN ÖĞRENDİM!

Ben sözcükleri bilmiyorum,

konuşmayı öğretmedin bana!

Anlatamıyorum derdimi,

Hiçbir şeyin nedenini açıklamadın

bana!

En çok söylediğim sözcük “hayır”

Çünkü hiç “evet” demedin sen bana!

Hayırlarla başladı o uzun cümleler,

Ve o ilk kelimeyi duyduktan sonra

gerisinin bir önemi olmadı benim için.

Çünkü sonrasını duyamayacak kadar kırılıyordum.
Zaten o hayırı takip eden cümlelerde bana ait bir şey
yoktu,
Sadece sen vardın,
Senin istediklerin!

Sana soru sormamayı öğrendim
cevaplarının içinde
kaybolduğum gün.
Sana ait bir hayatı yaşadığımı öğrendim,
Sevmediğin her şeyi benden
aldığın gün!

Hayatında sahip olduğun herhangi bir şey olduğumu
öğrendim,
Bana her şeye verdiğin değerden fazlasını
vermediğin o gün!

Çirkin bir ördek yavrusu olduğumu öğrendim,
Beni kuğularla karşılaştırdığın
gün.

Ve masallara inanmadım
benim hep öyle kalacağımı söylediğin
gün!

Hiç güzel resim yapamadığımı öğrendim

Sana yaptığım resme
Boş bir sayfaya bakar gibi bakıp
masanda unuttuğun gün!
Çok uzakta bir yerlerde olduğunu öğrendim
Sana dokunamadığım o gün!
Uykusuz kalmayı öğrendim
gelişini beklerken geceleri!
belki sessiz bir öpücük alırım
umuduyla
Bekleyişi öğrendim!
Ne istediysem ertelemeyi öğrendim
sen beni bir sonraki güne bıraktıkça!
Susmayı öğrendim
Sana duyuramadığım her sözcük boğazımda
dügümlendiği gün!
Evimin sessizliğe mecbur olduğunu öğrendim
Başın ağrıyarak geldiğin her gün!
Konuşmanın bir anlamı olmadığını öğrendim
Sana anlatacak hiçbir şeyim olmadığı o
gün!
Ve zaten sana hiçbir şey anlatmamayı öğrendim
Beni kurallarına mahkum ettiğin bu evde!

Kuytu köşelerde sığınaklar yaratmayı öğrendim

Kollarının bana ait olmadığını gördüğüm o gün!

Yalnız olduğumu öğrendim

Beni okulda unuttuğun o gün!

Özür dilememeyi öğrendim

Saatlerce seni orda beklerken

Döktüğüm gözyaşlarının hatırına bile

Benden af dilemediğin o gün!

Ve o gün hayatının en son basamağında olduğumu öğrendim

Beni hatırlanmayacak kadar uzak bir yerlere attığını.

Bana verdiğin bütün sözleri

başka zamanlarla değiştirdiğin gün!

Sana hiç bir şey hatırlatmamayı öğrendim

Beni unutmanın bir bahanesi olamayacağını anladığım gün!

Çok güçsüz olduğunu öğrendim

Bana vurduğun o gün!

Ve bir zavallı olduğumu

Yerde korkudan ağladığım o gün!

Sen her şeye rağmen benim kahramanımdın
O gün korkak olduğunu öğrendim!

Bana her vurduğunda
Bendeki sen yıkıldı!
Bedenim acıyordu
Ama en kötüsü içimdeki sen yok oluyordun!
Beni çaresiz bırakırken
Gözlerimdeki resmin parçalandı.
Sana hiç uzatamamıştım ellerimi zaten
Ama şimdi kurmaya çalıştığım bütün
köprülerimi yıktın!
Büyümeyle her şeyden çok istemeyi öğrendim
Beni dövemeyecek kadar zayıf kalabilmen
için!

Telafi edilemeyecek hatalar olduğunu öğrendim,
Çocukluğumun geride kaldığı o gün!
Ve değiştirilemeyecek tek bir şey olduğunu öğrendim,
-Senin çocuğun- olduğumu!

Ve inanmadım sana,

Beni sevdiğini söylediğin o gün!

Çünkü sen öğrettin bana

Kelimelerin anlamsızlığını!

Sözlerdeki yalanları!

Ellerinle konuştun benimle

Ellerindeki acı anlattı bana her şeyi!

Yatağımda titrerken nerdeydin?

Üşüyorum diyemeyecek kadar

aciz bırakılmışlığımın nedeni sen değil

misin?

Benim senden başka kimim vardı?

Bir kerecik ayaz tutmamış olsaydı gözlerin,

Bir kerecik sarılsaydın bana candan

Beni, varlığının soğuttuğu bu eve mahkum

etmeseydin!

Bir kerecik.....!

Keşke beni sevdiğini çok daha önceden
hatırlasaydın,

Benim -senin çocuğun-
olduğumu...!

Hani sen hep sana aitim zannettin ya beni!

Ve belki de bunun için en büyük ihanetleri yaptın bana!

İnanmış şeyi yok ettin!

Oysa ben sana ait olabilirdim!

Senin çocuğun olduğum için değil,

Beni -sevdiğin –için.

Hatırlamak istemediğim zamanlar yaşattın bana

Ve bana ait olamayacak kadar kirlenmiş

bir dünya bıraktın!

Ama artık benim için çok geç kaldın!

Ben senin hep ertelediğin geçmiş zamanlarda durup,

Çocuk olarak kalamadım!

Artık büyüdüm

Senin öğrettiklerinle!

Ve beni sevdiğini söylemek için çok geç
kaldın,

Sana inanmamayı öğrendim ben!

_ Şimdi cümlelerin hepsini tersine çevirin ve yeniden okuyun şiiri. Şimdi nasıl?

Siz hangisini yaşıyor ya da yaşıyorsunuz?...Eğer ikinciyse şiirin sonuna büyük harflerle –seni seviyorum- yazın. Çünkü çocuğunuz size inanacaktır!-

Özgül KAAN

OkulÖncesi.Gen.Tr Dizelerdeki Umutlar

***BU E-KİTAP “FARK YARATAN EĞİTİMCİ OLMAK”
VE “MUTLU BİREY YETİŞTİREN ANNE BABA
OLMAK” SEMİNERLERİ KATILIMCILARINA
ARMAĞANIMIZDIR...***

Alper Yusuf KÖROĞLU

Okul Öncesi Yazarlar Sitesi - www.okuloncesi.gen.tr

Okul Öncesi Yazarlar Sitesi

www.okuloncesi.gen.tr

MSN ve E-Posta: editor@okuloncesi.gen.tr